

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Vznik a ukončení služebního poměru příslušníka
Policie České republiky**

Jaromír Stecula

Plzeň

2019

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Vznik a ukončení služebního poměru příslušníka Policie České republiky“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Plzni dne 25. 3. 2019

Jaromír Stecula

Tímto bych chtěl poděkovat Doc. JUDr. Martinu Kopeckému, CSc. za odborné vedení, npor. Mgr. Jaromíru Steculovi za odbornou pomoc a přínosné rady k vypracování této diplomové práce, své rodině za podporu a trpělivost po celou dobu studia.

Resumé

This thesis deals with the specifics of commencement and termination of service relationship of members of Czech Republic Police pursuant to the Act. no. 361/2003 Coll. The work is focused mainly on the commencement of service and the process, but it does not forget methods of termination of service. In the first part this work generally deals with basic concepts of Czech Republic Police and its service relationship. It creates theoretical solution for specific problematic aspects, which are appearing in practice. This work focuses mostly on the area of career system and practical consequences. Closing part of this thesis deals with the types of termination of service.

The aim of this work is to analyze some problematic questions of the service relationship, its impact on actual personnel resources. This work also brings analysis of low personnel resources.

Obsah

Úvod.....	1
1. Pojem Policie a policejní správy	3
1.1 Vymezení základních pojmů.....	3
2. Policie České republiky	4
2.1. Postavení Policie ČR v právním řádu	4
2.2. Organizace Policie ČR	5
2.2.1. Policejní prezidium.....	6
2.2.2. Útvary PČR s celostátní působností.....	6
2.2.3. Krajská ředitelství	7
2.2.4. Útvary zřízené v rámci krajských ředitelství	8
2.3. Základní povinnosti příslušníka PČR	8
2.4. Omezení některých práv příslušníka PČR.....	13
3. Vznik služebního poměru	15
3.1. Předpoklady pro přijetí do služebního poměru	15
3.2. Průběh přijímacího řízení.....	17
3.2.1. Lékařské vyšetření.....	18
3.2.2. Zjišťování osobnostní způsobilosti.....	21
3.2.3. Posouzení fyzické způsobilosti.....	23
3.2.4. Závěr přijímacího řízení.....	25
3.3. Ustanovení na služební místo při přijetí.....	26
3.4. Služební místo a služební hodnosti.....	26
3.5. Délka služebního poměru	31
3.5.1. Služební zkouška	33
3.6. Zkušební doba	35
4. Změny služebního poměru	37
4.1. Ustanovení na služební místo.....	37
4.2. Výběrové řízení na služební místo a jeho průběh	37

4.2.1 Akcelerovaný postup	39
4.2.2. Boční vstupy.....	40
4.3. Druhy změn služebního poměru	41
4.3.1. Převedení na jiné služební místo	41
4.3.2. Zálohy	43
4.3.3. Převelení.....	44
4.3.4. Služební cesta.....	45
4.3.5. Studijní pobyt	45
4.3.6. Zastupování na jiném služebním místě.....	45
4.3.7. Zproštění výkonu služby	46
5. Skončení služebního poměru.....	48
5.1. Způsoby skončení služebního poměru	48
Závěr.....	54
Seznam zkratk	59
Seznam použité literatury	60

Úvod

Právní úprava služebního poměru je neustále novelizována, ale i tak se v praxi objevují problémy, který mají dopad na Policii České republiky a samozřejmě i na její příslušníky. I přes náborové kampaně zahrnující náborové příspěvky nebo snižování náročnosti podmínek pro přijetí do služebního poměru PČR, se stále nepodařilo navýšit stavy policistů na požadovanou tabulkovou úroveň. Je potřebné i nadále podnikat kroky v zákonné úpravě a provádět opatření, aby povolání policisty opět neslo znaky prestiže a uznání.

Cílem práce není komplexní rozbor právní úpravy služebního poměru příslušníků PČR, protože by v limitech práce nebyl možný. Práce se tedy nevěnuje například problematice řízení ve věcech služebního poměru, kázeňským odměnám a kázeňským trestům nebo otázkám doby služby, služební pohotovosti a době odpočinku. Práce se zabývá analýzou současných procesů vedoucích ke vzniku, změnám a zániku služebního poměru příslušníků PČR. Ve stěžejní části se práce zaobírá vznikem služebního poměru příslušníků PČR a jeho náležitostem, podmínkami pro přijetí k bezpečnostnímu sboru a omezením některých práv příslušníka ve služebním poměru. V této části práce jsou rozděleny jednotlivé služební hodnosti příslušníků PČR a podmínky, které jsou k dosažení jednotlivých služebních hodností pro příslušníka nezbytné. Práce v této části dále popisuje průběh přijímacího řízení a jednotlivých jeho náležitostí, včetně popsání postupu při lékařské prohlídce, zjišťování osobnostní způsobilosti a fyzických prověrkách. Aby bylo možné rozebírat problematiku týkající se vzniku, změny nebo skončení služebního poměru, je samozřejmě nezbytné alespoň nastínit právní úpravu týkající se Policie České republiky a služebního poměru, včetně jeho hlavních institutů.

Práce je rozdělena do pěti částí. V první části jsou vysvětleny nejzákladnější pojmy týkající se této problematiky. Druhá část se věnuje vymezení PČR, organizaci PČR, základním povinnostem a některým omezením stanovených zákonem pro příslušníky PČR. Speciální pozornost je zde věnována služebním hodnostem a vysvětlení fungování kariérního postupu policistů, který se týká i změn služebního poměru, neboť to je jeden z hlavních problémů současných policistů. V této oblasti vznikají problémy z důvodu zneužívání některých zákonných institutů, které vedou k nespokojenosti policistů a v některých

případech jejich odchodu z bezpečnostního sboru. Třetí část je zaměřena na problematiku samotného vzniku služebního poměru. Jsou zde rozebrány jednotlivé předpoklady pro přijetí do služebního poměru, průběh přijímacího řízení a následné ustanovení na služební místo u PČR. Ve čtvrté části práce jsou popsány změny služebního poměru a popsány problematické aspekty při takových změnách. Poslední část práce je zaměřena na skončení služebního poměru, a je vysvětleno, za jakých podmínek může být služební poměr příslušníka PČR skončen.

Problematika služebního poměru není v odborných kruzích příliš frekventovaná, s čímž souvisí minimální množství děl, která se této problematice věnují. Zejména je problém v nedostatku kvalitních odborných článků. Nedostatek kvalitní literatury nepřímo ovlivňuje i neustálé novelizace právních předpisů, které upravují služební poměr. Práce vychází především ze zákona o služebním poměru a zákona o policii. Práce zpracovává názory vyjádřené samotnými příslušníky PČR. V závěru práce autor uvádí návrhy de lege ferenda dle vlastního uvážení.

1. Pojem Policie a policejní správy

Abychom mohli porozumět problematice služebního poměru Policie České republiky (dále jen PČR), musíme si alespoň stručně vyložit význam některých pojmů s tím souvisejících.

1.1 Vymezení základních pojmů

Policie

Slovo policie je odvozeno z řeckého „politeia“, které vyjadřovalo spořádaný stav města nebo také činnost, která má k takovému stavu směřovat. Dnes je tento pojem vykládán v institucionálním smyslu a vyjadřuje příslušné orgány, které zabezpečují funkce jim zákonem přidělené.

Policejní správa

Vyjadřuje činnosti policejních orgánů při plnění úkolů jim uloženými zákonem ve věcech ochrany bezpečnosti a veřejného pořádku.

Veřejný pořádek

Jako veřejný pořádek můžeme označit dodržování pravidel chování lidí, i když tato pravidla nejsou vždy formulována v právních předpisech. Dodržování veřejného pořádku je nezbytným předpokladem pro bezproblémové fungování společnosti. Závaznost těchto pravidel vyplývá z obecného přesvědčení a zvyklostí.

Bezpečnost

Bezpečnost můžeme definovat jako stav, kdy se jednotlivec ani komunita necítí být ohroženi vážnými hrozbami.

Bezpečnostní správa

Tento pojem v určitém smyslu splývá s pojmem policejní správy. Je to činnost státních orgánů směřující k zajištění bezpečnosti.

2. Policie České republiky

PČR můžeme charakterizovat jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor.¹ Působnost PČR se vztahuje zásadně na území České republiky. Z hlediska místní působnosti můžeme tedy PČR označit jako policii státní. PČR byla zřízena na základě zákona České národní rady č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky jako ozbrojený sbor, jehož hlavním účelem je sloužit veřejnosti tak, že chrání bezpečnost osob a majetku, předchází trestné činnosti, plní úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti.²

2.1. Postavení Policie ČR v právním řádu

PČR je svou činností podřízena ministerstvu vnitra, jakožto ústřednímu správnímu orgánu pro věci veřejného pořádku a vnitřního pořádku souvisejícího také s vnitřní bezpečností státu.³ O všeobecném podřízení policie ministerstvu lze hovořit jen ve věcech, ve kterých to zákon o policii výslovně stanovuje. Jako příklad můžeme uvést oprávnění ministra vnitra povolat policisty k plnění úkolů v rámci ministerstva, Policejní akademie České republiky, případně ve škole či školském zařízení nezařazeném v organizační materii policie⁴ a zřizovat útvary policie s celostátní působností.⁵

Základním organizačním dělením můžeme Policii ČR rozdělit na policejní prezidium, jež tvoří pomyslnou špičku organizačního řetězce, dále na útvary s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Zákonem je zřízeno 14 krajských ředitelství policie, jejichž územní obvody se shodují s územními obvody 14 krajů České republiky.⁶

¹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 1.

² Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 2.

³ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2, str. 21.

⁴ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 4 odst. 2.

⁵ ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František a ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 487 s. ISBN 978-80-7380-447-3, str. 56.

⁶ Policie České republiky - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2019 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 12.03.2019]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

K základním znakům PČR patří, že k plnění svých úkolů mohou příslušníci Policie ČR užít i donucovacích prostředků ve smyslu násilného fyzického donucení ke splnění povinnosti nebo k zabránění porušování zákazu. Tento typický znak odpovídá povaze veřejného bezpečnostního sboru.⁷ Mimo to vystupují příslušné útvary policie, tj. policejní prezidium a krajská ředitelství, jako orgány státní správy. Toto zejména platí pro věci v řízení podle přestupkového zákona nebo zákona o zbraních a střelivu.

V plnění úkolů PČR svěřených do její pravomoci jsou policisté povinni dbát, aby nikomu v důsledku jejich postupu nevznikla bezdůvodná újma, zamezit, aby na základě jejich rozhodnutí nevznikla bezdůvodná újma osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena a dbát, aby jejich postup v případném zásahu do práv a svobod osob nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného zákonem.⁸

2.2. Organizace Policie ČR

Jak již bylo zmíněno, PČR je podle zákona podřízena Ministerstvu vnitra. Tento vztah podřízenosti však neznamená, že ministerstvo mohlo PČR zadávat konkrétní úkoly, řídit její běžnou činnost, či zasahovat do jejích funkcí. Tuto podřízenost můžeme chápat spíše jako podřízenost instanční, kdy ministr vnitra má politickou odpovědnost za činnost PČR a podřízenost platí ve věcech, kde to zákon výslovně stanoví.⁹ Mezi úkoly ministerstva vztahující se k PČR dále patří vytvářet podmínky pro plnění úkolů. Mezi vytváření takovýchto podmínek můžeme řadit provádění různých činností koncepčních, kontrolních i analytických, metodické pomoci, vytváření podmínek pro efektivní součinnost policie s jinými orgány státu, poskytování konzultací a mnoho dalších.¹⁰

⁷ MATEŠ, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2, str. 4.

⁸ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 11.

⁹ MATEŠ, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2, str. 21.

¹⁰ MATEŠ, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2, str. 22.

2.2.1. Policejní prezidium

Jako nejvyšší článek organizační struktury PČR je policejní prezidium. Řídí činnost ostatních útvarů policie.¹¹ V čele policejního prezidia stojí policejní prezident, kterého do funkce ustanovuje ministr vnitra. Policejní prezident má funkci řídicí a svou činností je přímo odpovědný ministru vnitra, kterému odpovídá za činnost PČR. Vnitřní organizaci policejního prezidia stanovuje vnitřní předpis – Rozkaz policejního prezidenta č. 40/2014, kterým se vydává organizace Policejního prezidia České republiky. Kromě policejního prezidenta tvoří Policejní prezidium náměstci policejního prezidenta, ředitelství jednotlivých služeb PČR a další jednotlivá oddělení, jež vykonávají činnost legislativní, personální či kontrolní. Policejní prezidium se považuje jako organizační složka státu při nakládání s majetkem České republiky.¹²

2.2.2. Útvary PČR s celostátní působností

Útvary s celostátní působností zřizuje ministr vnitra na návrh policejního prezidenta.¹³ Jak již vyplývá z názvu, jsou to útvary policie s působností na území celé České republiky. Stejně jako policejní prezidium se útvary PČR s celostátní působností považují za součást organizační složky státu při nakládání s majetkem České republiky.¹⁴ Těmito útvary jsou následující:

- Kriminalistický ústav
- Letecká služba
- Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování
- Pyrotechnická služba
- Ředitelství služby cizinecké policie
- Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu služby kriminální policie a vyšetřování
- Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy

¹¹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, §6 odst. 3.

¹² ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František a ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 487 s. ISBN 978-80-7380-447-3, str. 57.

¹³ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, §6 odst. 2.

¹⁴ ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František a ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 487 s. ISBN 978-80-7380-447-3, str. 58.

- Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování
- Útvar pro ochranu prezidenta ČR
- Ochranná služba Policie ČR
- Útvar rychlého nasazení
- Útvar speciálních činností služby kriminální policie a vyšetřování
- Útvar zvláštních činností služby kriminální policie a vyšetřování¹⁵

2.2.3. Krajská ředitelství

Do roku 2012 bylo v České republice 8 krajských ředitelství policie podle územního rozčlenění stanoveného zákonem o územním členění státu. Od 1. 1. 2012 je v rámci PČR zřízeno 14 krajských ředitelství, podle ústavního zákona o vytvoření vyšších územních samosprávných celků,¹⁶ jejichž územní obvod je omezen územním obvodem kraje.¹⁷ Krajské ředitelství je považováno za organizační složku státu. Jde tedy o základní teritoriální součást organizace PČR, odpovídající za zajišťování policejních činností na území daného kraje. V čele krajského ředitelství stojí krajský ředitel jmenovaný do své funkce policejním prezidentem, který dále i rozhoduje o věcech jeho služebního poměru. (273/2008 Sb. §8 odst. 1) Veškeré příjmy a výdaje krajského ředitelství jako účetní jednotky jsou součástí rozpočtové kapitoly ministerstva. (273/2008 Sb. §8 odst. 1) Ve smyslu zákona o majetku České republiky se organizační složka státu nepovažuje za právnickou osobu a tedy jako taková nemá právní subjektivitu. Vlastní úkony tedy činí krajský ředitel, jako vedoucí organizační složky státu, který může vykonáváním takovýchto úkonů pověřit i jiné zaměstnance krajského ředitelství.¹⁸

¹⁵ Útvary s působností na celém území ČR - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2019 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 27.03.2019]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvary-s-pusobnosti-na-celem-uzemi-cr-312510.aspx>

¹⁶ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2, str. 23.

¹⁷ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, §8 odst. 2.

¹⁸ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2, str. 24.

2.2.4. Útvary zřízené v rámci krajských ředitelství

V rámci krajských ředitelství jsou zřizovány útvary. Jde o nesamostatné organizační složky, které představují vnitřní organizační složky krajského ředitelství. Jsou zřizovány na základě návrhu ředitele krajského ředitelství. Podle zákona o policii se jedná o všechny útvary, které jsou zřízeny krajským ředitelstvím, řadíme sem tedy obvodní ředitelství, městská ředitelství a územní odbory. Jejich postavení jako organizačních složek krajského ředitelství se odráží také v služební podřízenosti těchto útvarů a osob v nich zařazených krajskému ředitelství a řediteli. Stejně tak platí podřízenost těchto útvarů i v oblasti fiskální a personální. Jejich činnost je obdobná jako u tehdejších okresních ředitelství policie.¹⁹

2.3. Základní povinnosti příslušníka PČR

Vzhledem k tomu, že je PČR nejpočetnějším bezpečnostním sborem a povaze její působnosti, je nutné, aby byl ukotven základní rámec chování policisty a jeho vystupování vůči dalším osobám. Mezi tyto povinnosti chování příslušníka PČR řadíme zdvořilost, iniciativu, přiměřenost postupu, prokazování své příslušnosti a poučování osob.²⁰ Povinnost **zdvořilosti** je jednou z prvních, které jsou v zákoně o policii uvedeny. Tato zdvořilostní povinnost zavazuje příslušníka PČR chovat se tak, aby svým jednáním neohrozil pověst svou, jako i bezpečnostního sboru. Tato povinnost se na policistu vztahuje jak při výkonu služby tak i na dobu mimo službu. Zákon o policii tuto povinnost zdvořilosti, kromě toho dbání cti a vážnosti a důstojnosti všech osob omezuje jen na dobu výkonu služby policisty. Toto omezení je rozšířeno zákonem o služebním poměru příslušníků veřejných sborů, který stanovuje potřebu v zachování vážnosti postavení policisty ve společnosti bez ohledu na to, zda je policista ve službě, či v době mimo službu. Povinnosti zdvořilého chování a veškerých dalších etických pravidel zavazuje Etický kodex policie, který byl vydán závazným vnitřním předpisem policejního prezidenta o profesní etice PČR. Jeho porušení

¹⁹ VANGELI, Benedikt. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 45.

²⁰ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2, str. 55.

může být dokonce hodnoceno jako porušení služební kázně a tedy posuzováno jako kázeňský přestupek.²¹

Jako další ze základních povinností příslušníka PČR můžeme zmínit povinnost **iniciativy**. Podle zákona o policii povinnost iniciativy vyjadřuje nutnou aktivní činnost policisty v případě, že dochází k porušení či ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti v oblasti, která spadá do působnosti policie. V tomto případě je policista povinen přijmout přiměřené opatření k odstranění této poruchy, případně ohrožení a vyrozumí příslušný orgán veřejné správy, je-li to zapotřebí. Pokud to okolnosti zásahu dovolují, je policista před provedením přímého vynucení splnění povinnosti, či jakékoli přímé ochrany práv, která vyžaduje použití síly povinen použít slov „Jménem zákona“ a odpovídající výzvy k zabránění protiprávního stavu. Zákon o policii tuto povinnost policisty v §10 přikazuje pro dobu ve službě i mimo službu. Pokud z povahy ohrožení nehrozí nebezpečí z prodlení, je policista ve službě či zaměstnanec policie povinen o tomto ohrožení nebo porušení zákazu bez zbytečného odkladu vyrozumět příslušný orgán.

Zákon uvádí, policista nemá povinnost provést úkon nebo jiné opatření pokud provádí jiný úkon, jehož průběh by byl tímto zákrokem narušen nebo úplně zmařen. Jako příklad zde můžeme uvést úkony, při kterých pronásleduje pachatele trestného činu, zajišťuje bezpečnost chráněných objektů, prostorů, nebo osob, či plní úkoly, při nichž používá operativně pátrací prostředky nebo podpůrně operativně pátrací prostředky. Jako nutné uvést považují i případy, kdy jsou schopnosti policisty sníženy z důvodu špatného zdravotního stavu, je-li pod vlivem léků nebo jiných látek a řádné provedení toho úkolu ani jiné opatření není z těchto důvodů možné. Dle zákona nemá policista povinnost úkon provést ani v případě, kdy tento úkon vyžaduje kterýkoli druh odborného školení, či výcviku, které nemá splněno. Nemusí zasahovat ani v případě, kdy je z povahy úkonu zřejmé, že jej nebude moci úspěšně dokončit.²²

²¹ ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František a ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 487 s. ISBN 978-80-7380-447-3, str. 62.

²² ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František a ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 487 s. ISBN 978-80-7380-447-3, str. 71.

Tato povinnost úzce souvisí s pojmem bezprostředního zásahu. Tyto zásahy nastupují v momentě, kdy je třeba opatření k ochraně ohroženého nebo již přímo narušeného zájmu. Z jejich autoritativní povahy vzniká subjektům, kterým jsou adresovány, povinnost se zásahu podřídit tzn. upustit od jednání, něčeho se zdržet či něco strpět.²³ Mezi bezprostřední zásahy můžeme řadit i takové, které nejsou nutně spojeny s použitím síly, jako příklad můžeme uvést výzvu k prokázání totožnosti nebo výzvu, aby osoba zanechala protiprávního jednání předcházející již použití donucovacích prostředků. Z hlediska povahy těchto zásahů jim nemůže předcházet formalizované řízení, protože by v některých situacích jiné prostředky vedly ke zhoršení situace a jakýkoli úkon proti porušování zájmu by byl již nemožný. Samotný bezprostřední zásah nemůžeme považovat za sankci za daný vzniklý stav, ta ovšem může adekvátně následovat vzhledem k povaze vzniklého protiprávního stavu.²⁴ Proti bezprostředním zásahům existuje samozřejmě i ochrana. Na základě soudního řádu správního, jež tuto ochranu upravuje v §82,²⁵ se jí může domáhat ten, kdo tvrdí, že přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením, který není rozhodnutím, a svým účelem bylo přímo zasaženo proti němu, může se u soudu žalobou domáhat ochrany tak, že zásah bude označen za nezákonný.²⁶

Policie je orgánem, který zajišťuje ochranu lidských práv a svobod. S cílem vyloučit právně nekonformní jednání je policista spojen s odpovídajícími omezeními limitujícími jejich zásahy.²⁷ **Přiměřenost postupu** je omezení, které limituje policistu v zásahu proti nezákonným úkonům tak, že nesmí žádné osobě na základě jejich zákonného postupu či jejich formálního rozhodnutí vzniknout jako výsledný stav bezdůvodná újma a postupovat tak, aby jejich případný zásah do práv a svobod vůči osobám, na které je úkon směřován, nebo všem osobám, nepřekročil nezbytnou míru potřebnou k dosažení úkonem sledovaného zájmu a aby jejich

²³ ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František a ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 487 s. ISBN 978-80-7380-447-3, str. 65.

²⁴ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2, str. 13,14.

²⁵ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2, str. 18.

²⁶ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, §82.

²⁷ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2, str. 58.

postup vždy co nejlíže sledoval požadovaný legitimní cíl.²⁸ Toto omezení v zásadě znamená, že na úkonu prováděným policistou musí kladné důsledky toho úkonu, které na těchto opatřeních představují veřejný zájem, vždy převyšovat ty negativní tj. zásahy do lidských práv a svobod.²⁹ Vzhledem k tomu, že policista při provádění úkonů vládne jakousi autoritou, kterou mu přiznává postavení příslušníka veřejného sboru, je nezbytně nutné, aby byl všemi osobami již na pouhý pohled viditelný a odlišitelný od ostatních osob nebo od jiného bezpečnostního sboru. Policisté mají tedy na základě zákona o policii povinnost prokazovat svou příslušnost k veřejnému sboru. Způsoby viditelného prokazování příslušnosti k policii upravuje vyhláška ministerstva vnitra č. 460/2008 Sb., o způsobu vnějšího označení, služebních stejnokrojích a zvláštním barevném provedení a označení služebních vozidel, plavidel a letadel Policie České republiky a o prokazování příslušnosti k Policii České republiky. Ministerstvo vnitra tuto vyhlášku postavilo na základě zmocnění dle ustanovení § 108 odst. 4 zákona o policii.³⁰

Svou příslušnost k policii je policista povinen prokazovat při provádění jakéhokoli úkonu. Samotné **prokazování příslušnosti k policii** je možné třemi způsoby. První možností je prokazování příslušnosti služebním stejnokrojem. Služebními stejnokroji jsou služební stejnokroj 15, služebně pracovní stejnokroj 92, stejnokroj hradní policie, a společenský stejnokroj 92. Na každém z těchto stejnokrojů musí být zřetelně uvedeno identifikační číslo policisty. Jako druhou možnost zákon o policii uvádí možnost prokázání příslušnosti k PČR služebním průkazem. Policista při prokazování příslušnosti k policii tímto služebním průkazem předkládá k nahlédnutí přední stranu průkazu s fotografií, aniž by jej vydal z ruky. Součástí služebního průkazu je služební číslo, datum vystavení průkazu, podpisová doložka s podpisem ministra vnitra, vyobrazení policisty, ochranný hologram a nápis POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Při výkonu služby v občanském oděvu může policista prokazovat svou příslušnost umístěním služebního průkazu na levou stranu hrudi, případně si jej zavěsí na krk tak, aby byla

²⁸ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, § 11.

²⁹ ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František a ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 487 s. ISBN 978-80-7380-447-3, str. 74, 75.

³⁰ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2, str. 59.

viditelná přední strana průkazu.³¹ Třetí možností prokázání příslušnosti policisty je služebním odznakem. Tvoří jej kokový ovál modré barvy s orámováním ve stříbřité barvě. V dolní části odznaku nalezneme identifikační číslo příslušníka, uprostřed odznaku je vyobrazen stříbřitý meč s váhami a lipovými ratolestmi a slova „KRIMINÁLNÍ POLICIE.“³²

Z tohoto pravidla nutného prokázání příslušnosti existují výjimky. Pokud nastanou případy, kdy prokázání příslušnosti brání povaha úkonu nebo prokázání příslušnosti brání okolnosti úkonu, není policista povinen prokazovat svou příslušnost. Takovýto případ může nastat, pokud policista jedná v nutné obraně, ke zdárnému provedení úkonu je nutné využít momentu překvapení, či policista provádí druh skryté činnosti a z povahy úkonů jím plněných to vyplývá.³³ Bez ohledu, jakým způsobem policista prokazuje svou příslušnost k policii, musí být splněna podmínka zřetelné viditelnosti identifikačního čísla. Zákonem o policii není stanoveno, která z forem prokázání příslušnosti má aplikační přednost. Z důvodu efektivity však plyne, že způsob prokázání příslušnosti musí odpovídat situaci, ve které je toto prokázání prováděno. Pro příklad neefektivní možnosti prokazování příslušnosti můžeme zmínit zastavování dopravního prostředku z důvodu kontroly služebním průkazem.³⁴

Poslední základní povinností uvedenou v zákoně o policii je povinnost **poučování**. Před provedením úkonu, je policista osobu, jíž se úkon týká povinen poučit o právních důvodech provedení úkonu, jako i o jejích právech a povinnostech, jde-li o úkon, který je se zásahem do práv nebo svobod osoby spojený. Policista může upustit od poučení osoby, jíž se úkon týká, pokud tomu brání povaha a okolnosti úkonu. Policista při poučování musí vycházet ze základních zásad. Mezi ty můžeme řadit, že poučení není vázáno na intenzitu úkonu. Toto znamená, že poučení policista provádí i v případě, kdy k provedení úkonu není nutné přímé vynucení práv nebo přímá ochrana práv za použití síly.

³¹ Vyhláška č. 122/2015 Sb., o způsobu vnějšího označení, služebních stejnokrojích a zvláštním barevném provedení a označení služebních vozidel, plavidel a letadel Policie České republiky a o prokazování příslušnosti k Policii České republiky (o policejním označení)

³² ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František a ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 487 s. ISBN 978-80-7380-447-3, str. 75, 76.

³³ ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František a ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 487 s. ISBN 978-80-7380-447-3, str. 77, 78.

³⁴ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2, str. 60, 61.

Policista musí vzít v úvahu i to, že intenzita zásahu má vliv na míru poučení.³⁵ Při zásahu do práv a svobod je součástí poučení i sdělení o právech a povinnostech. V zákoně o policii není výslovně upraveno, jakou formou by měl policista poučení provádět, je možná jak ústní tak i písemná forma. Můžeme tedy předpokládat, že v praxi policisté častěji využívají jednodušší ústní formu poučení. Z hlediska dokládání splnění této povinnosti je samozřejmě vhodnější písemná forma. Z povahy úkonu probíhá poučení osoby, jíž se zásah týká, vždy individuálně dle okolností každého konkrétního úkonu. Opomenutím poučení nebo špatně zvolenou formou poučení může být policista postihnut kázeňským trestem.³⁶

2.4. Omezení některých práv příslušníka PČR

Kromě povinností výše zmíněných jsou policisté, oproti zaměstnancům v pracovním poměru, omezení na svých základních právech a svobodách, které jsou stanoveny ústavními předpisy. Podle čl. 4 Listiny základních práv a svobod mohou být základní práva a svobody upraveny jen zákonem na základě podmínek, které Listina základních práv a svobod stanovuje. Taková omezení upravuje zákon o služebním poměru. U takových omezení musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu, přičemž jich nesmí být zneužito k jiným účelům, než pro které byly stanoveny. Smyslem omezování některých práv a svobod je vyloučit střet osobních zájmů policistů se zájmy jejich služby.³⁷ Příslušník Policie ČR se nesmí po dobu služebního poměru stát členem žádné politické strany nebo politického hnutí a ani vyvíjet jakoukoli činnost v jejich prospěch. Za činnost ku prospěchu politické strany či hnutí je považováno například veřejné propagování programu politického subjektu. Výjimkou z tohoto omezení je taková činnost policisty v souvislosti s plněním služebních povinností. Toto omezení se nevztahuje na aktivní volební

³⁵ ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František a ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 487 s. ISBN 978-80-7380-447-3, str. 79.

³⁶ MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2, str. 61, 62.

³⁷ NOVÝ, Karel et al. *Služební poměr příslušníků Policie České republiky: -základy teorie pracovního práva-výkon služby, finanční a jiné náležitosti-sociální ochrana policistů*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 1999. 344 s. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-176-6, str. 169.

právo příslušníka a účasti na kandidátní listině, jako nezávislý a nestraničný kandidát.³⁸

Podle čl. 44 Listiny základních práv a svobod může zákon také policistům omezit právo na podnikání a jinou hospodářskou činnost. Toto právo nelze zcela odejmout, lze ho jen omezit. Právní úprava služebního poměru ukládá, že k určitým činnostem musí mít policista souhlas služebního funkcionáře. Ten vydává souhlas k činnostem formou rozhodnutí ve věcech služebního poměru. Rozhodnutí obsahuje označení činnosti, která se příslušníkovi PČR povoluje, či subjekt, pro nějž bude činnost vykonávána. Při udělování souhlasu je služební funkcionář povinen přihlížet tomu, že souhlas nelze udělit k činnostem, které by mohly ohrozit autoritu příslušníka PČR, jeho vážnost a důstojnost na veřejnosti či postavení bezpečnostního sboru a ministerstva. Souhlas nelze udělit ani v případech, kdy by ke své činnosti mohl policista zneužít informací získaných v souvislosti s výkonem služby, ani v případech, kdy by mohl zneužít svého postavení, zejména k činnostem v detektivních kancelářích a civilních bezpečnostních službách. Udělení takového souhlasu naopak nelze odepřít v případech, kdy tato činnost zjevně nemůže ovlivnit plnění služebních povinností, nestrannost nebo nepodjatost příslušníka PČR nebo jiné služební zájmy bezpečnostního sboru, zejména v případech, kdy jde o činnost publicistickou, literární, uměleckou, vědeckou a pedagogickou. Jestliže se po udělení souhlasu vyskytnou okolnosti, pro které by nebylo od začátku možné souhlas udělit, bude rozhodnutím služebního funkcionáře souhlas odňat.³⁹

Mezi činnosti vyžadující souhlas služebního funkcionáře řadíme podle zákona o služebním poměru správu cizího majetku, provozování živnosti nebo účasti na živnostenském podnikání, vykonávání jiné výdělečné činnosti v pracovním nebo obdobném poměru a členství v představenstvech, dozorčích radách nebo jiných orgánech obchodních společností a družstev.⁴⁰

³⁸ TOMEK, Petr a NOVÝ, Karel. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 403 s. ISBN 80-86898-71-7, str. 178.

³⁹ NOVÝ, Karel et al. *Služební poměr příslušníků Policie České republiky: -základy teorie pracovního práva-výkon služby, finanční a jiné náležitosti-sociální ochrana policistů*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 1999. 344 s. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-176-6, str. 170.

⁴⁰ TOMEK, Petr a NOVÝ, Karel. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 403 s. ISBN 80-86898-71-7, str. 179, 180.

3. Vznik služebního poměru

Služební poměr je odlišný oproti tomu pracovnímu i tím, že nevzniká dvoustranným projevem vůle účastníků, ale jednostranným rozhodnutím služebního funkcionáře o přijetí příslušníka do služebního poměru. Toto rozhodnutí služební funkcionář vydává na základě písemné žádosti uchazeče o přijetí do služebního poměru. Tím služební poměr dostává požadavků čl. 26 Listiny základních práv a svobod na svobodnou volbu povolání.

3.1. Předpoklady pro přijetí do služebního poměru

Vzhledem k množství zvláštních oprávnění, kterými příslušníci PČR disponují, kterými jsou v zákoně o služebním poměru nastavena kritéria pro přijetí do služebního poměru, aby byli uchazeči pro výkon služby způsobilí jak po fyzické, tak i psychické stránce. Cílem těchto kritérií je zabránit, aby byli do služebního poměru přijati uchazeči, kteří nejsou pro to stát se příslušníkem PČR dostatečně morálně vyvrálí anebo zdravotně a fyzicky způsobilí. Tyto podmínky musí policista splňovat po celou dobu trvání služebního poměru.

Prvním předpokladem pro přijetí do služebního poměru je **občanství České republiky**. I když je podmínka státního občanství vyžadována u policejních sborů ve většině evropských zemí, je nutno zvážit, zda to není v době evropské integrace jen přežitek.⁴¹

Velice diskutabilní podmínkou přijetí do služebního poměru je také podmínka minimálního **věku 18 let**. V České republice je to věková hranice plné svéprávnosti, zde však záleží na otázce, zda je tento věk dostatečný pro převzetí plné odpovědnosti za výkon služby v PČR. Často tomu bývá tak, že jedinec, který právě dosáhl věku 18 let, nedostává vzhledem k situacím, ve kterých se příslušníci PČR ocitají dostatečné psychické způsobilosti a rozhodování morálně vyvrálého člověka. Tento názor z části potvrzuje také díkce zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, kde je uvedeno, že strážníkem městské policie se může stát občan starší 21 let. S přihlédnutím k tomu, jaký je rozdíl mezi oprávněním strážníka městské policie a příslušníka PČR, je rozdíl mezi věkovými hranicemi pro přijetí

⁴¹ NOVÝ, Karel et al. *Služební poměr příslušníků Policie České republiky: -základy teorie pracovního práva-výkon služby, finanční a jiné náležitosti-sociální ochrana policistů*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 1999. 344 s. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-176-6, str. 92, 93.

přínejmenším k zamyšlení. Jedním z argumentů pro zachování věkové hranice 18 let pro přijímání do služebního poměru k PČR je zejména systém vzdělávání, neboť k dokončení středního vzdělání s maturitou dochází právě v tomto věku. Případné zvýšení věkové hranice by vedlo i ke komplikacím s budoucím personálním stavem PČR, jelikož právě mladí uchazeči tvoří jednu z nejpočetnějších skupin při náboru do služebního poměru k PČR.⁴²

Pojem **bezúhonnost** jako další z podmínek zákona o služebním poměru pro přijetí do služby k PČR bývá vykládán různě. Obecné pojetí bezúhonnosti je konkretizováno v §14 zákona o služebním poměru tak, že je vždy zmíněna výše trestní sazby za spáchaný trestný čin a doba, která již uběhla od samotného pravomocného odsouzení. V rozhodné době nesmí dojít ani k pravomocnému rozhodnutí o vině uchazeče z přestupku, pokud by dané jednání, kterým uchazeč přestupek spáchal, nebylo v souladu s požadavky, které jsou na příslušníka kladeny. Obecně je zastáván názor, že bezúhonnost nelze ztotožňovat s trestní zachovalostí, platí tedy, že i občan odsouzený pro nedbalostní trestný čin může být považován za bezúhonného. Mimo trestní kritéria stavuje zákon podmínku, podle které nesmí uchazeč vykazovat známky závislosti na alkoholu či jiných psychotropních látkách nebo činnostech.⁴³

Dále musí uchazeč splňovat podmínku **dosažení nejméně středoškolského vzdělání** s maturitní zkouškou. Od tohoto pravidla může být upuštěno v případě udělení výjimky mistrem vnitra, v důsledku kritického nedostatku příslušníků PČR v některých regionech České republiky. Z důvodu i momentálního nedostatku příslušníků PČR je udělování výjimek docela častým jevem.⁴⁴

V průběhu přijímacího řízení je také posuzována **zdravotní, osobnostní a fyzická způsobilost** příslušníka pro jednotlivé služební místo, na které má být ustanoven. Nezbytně nutná je i plná **svéprávnost** uchazeče, omezení svéprávnosti naopak vede k propuštění ze služebního poměru. Pro uchazeče může být předpokladem také oprávnění k seznamování se s utajovanými skutečnostmi podle

⁴² NOVÝ, Karel et al. *Služební poměr příslušníků Policie České republiky: -základy teorie pracovního práva-výkon služby, finanční a jiné náležitosti-sociální ochrana policistů*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 1999. 344 s. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-176-6, str. 93.

⁴³ TOMEK, Petr a NOVÝ, Karel. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 403 s. ISBN 80-86898-71-7, str. 57.

⁴⁴ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 59.

zákona č. 12/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, pokud místo, na které mají být zařazeni, tuto způsobilost vyžaduje.⁴⁵

3.2. Průběh přijímacího řízení

Zákon stanovuje průběh přijímacího řízení v §16 zákona o služebním poměru. Podmínkami pro zahájení přijímacího řízení je volné služební místo u některého z útvarů PČR a doručení písemné žádosti uchazeče o přijetí do služebního poměru. V přijímacím řízení je služební funkcionář povinen shromáždit si veškeré doklady potřebné k posuzování uchazečů a především ověřit, zda uchazeč splňuje podmínky stanovené právními předpisy pro přijetí do služebního poměru. Samotná činnost ověřování vhodnosti uchazeče o přijetí je svěřena personálnímu pracovišti příslušného útvaru PČR.

Po přijetí žádosti je uchazeč vyzván k předložení dokladů, které osvědčují splnění některých předpokladů k přijetí do služebního poměru a vyplněný dotazník, v němž má uvedeny své základní osobní údaje, osobní doklady osvědčující státní občanství České republiky, nejvyšší dosažené vzdělání, životopis a případné splnění branné povinnosti. Splnění branné povinnosti je po změně právních předpisů branného zákonodárství, již jen přežitkem. U PČR, stejně jako u všech ostatních bezpečnostních sborů, je vyžadován výpis z evidence Rejstříku trestů, který není starší než 3 měsíce, a také písemný souhlas s provedením šetření v evidencích policie.⁴⁶ Šetření v evidencích policie zajišťuje pracovník personálního pracoviště. Pokud je to vyžádáno služebním funkcionářem, musí uchazeč předložit také pracovní posudek z předchozího zaměstnání nebo posudek o služební činnosti z předchozího služebního poměru. Ve zvláštních případech z vojenské služby si na místo toho žádá služební charakteristiku vojáka z plnění základní nebo náhradní vojenské služby, je-li přijímán do služebního poměru po ukončení takovéto služby. Součástí přijímacího řízení je též lékařské vyšetření uchazeče, podrobení se psychologickému vyšetření a splnění prověrky fyzické

⁴⁵ NOVÝ, Karel et al. *Služební poměr příslušníků Policie České republiky: -základy teorie pracovního práva-výkon služby, finanční a jiné náležitosti-sociální ochrana policistů*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 1999. 344 s. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-176-6, str. 93, 94.

⁴⁶ NOVÝ, Karel et al. *Služební poměr příslušníků Policie České republiky: -základy teorie pracovního práva-výkon služby, finanční a jiné náležitosti-sociální ochrana policistů*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 1999. 344 s. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-176-6, str. 94, 95.

zdatnosti. Uchazeč o přijetí do služebního poměru k PČR se musí v průběhu přijímacího řízení podrobit též vyšetření na omamné a psychotropní látky.⁴⁷

Zkoumání osobnostní způsobilosti uchazeče je upraveno vyhláškou č. 487/2004 Sb., o osobní způsobilosti, které je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru. Tato vyhláška stanovuje osobnostní charakteristiky, kterými musí uchazeč disponovat vzhledem k náročnosti služby a potřeby řešit krizové situace. Tyto intelektové a osobní charakteristiky uchazeč splňuje, je-li jeho intelekt v pásmu průměru či vyšším, jeho emoce jsou stabilní, je vyzrálý, odolný vůči stresovým situacím, má sociální a komunikační dovednosti a je vybaven žádoucí motivací, postoji a hodnotami.⁴⁸

3.2.1. Lékařské vyšetření

Lékařská prohlídka ověřuje zdravotní způsobilost občana, který se uchází o přijetí do služebního poměru nebo příslušníka k výkonu služby ve služebním poměru. Lékař na základě zjištění diagnostických dat, zjištěného zdravotního stavu, posouzení výpisu ze zdravotní dokumentace registrujícího lékaře, výsledku lékařské prohlídky a dalších vyšetření, které individuální situace posuzované osoby vyžaduje, posuzuje zdravotní způsobilost dle nároků kladených na činnost odpovídající výkonu služby na služebním místě, na které má být příslušník nebo občan ustanoven. Proti lékařskému posudku může příslušník podat návrh na přezkoumání vedoucím zdravotnického zařízení, případně podat návrh na přezkoumání rozhodnutí podle příslušného právního předpisu, který můžeme považovat za určitý druh mimořádného opravného prostředku v této věci. Právní účinky lékařského posudku se závěrem o zdravotní způsobilosti nastávají dnem, kdy končí platnost předcházejícího posudku, nejdříve však v den, kdy uplyne lhůta pro podání návrhu na jeho přezkoumání nebo dnem prokazatelného doručení rozhodnutí o potvrzení posudku správním úřadem, který poskytovateli udělil oprávnění k poskytování zdravotních služeb. Průběh zdravotní prohlídky a požadavky na jednotlivé služební zařazení upravuje vyhláška č. 393/2006 Sb., o zdravotní způsobilosti. Zdravotní klasifikace

⁴⁷ TOMEK, Petr a NOVÝ, Karel. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 403 s. ISBN 80-86898-71-7, str. 63, 64.

⁴⁸ Vyhláška č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru, ve znění pozdějších předpisů, § 1.

nemoci, vad a stavů je rozčleněna podle zdravotní náročnosti na sloupce I až III. Příslušníci a občané jsou posuzováni podle příslušného sloupce zdravotní klasifikace, ty jsou roztríděny dle náročnosti na zdravotní stav, s ohledem na příslušné služební místo do Seznamu činností pro účely posuzování zdravotní způsobilosti k výkonu služby v bezpečnostních sborech. Ke každému z těchto sloupců je přiřazena klasifikační značka, která odpovídá míře příslušné zdravotní způsobilosti občana nebo příslušníka pro výkon služby na služebním místě, na které je nebo bude zařazen. Zdravotní klasifikace vyjadřuje rozsah schopností pro výkon služby v bezpečnostním sboru a je stanovena jako jeden z podkladů pro vyhotovení posudku o zdravotní způsobilosti. Jednotlivé klasifikace jsou vyjádřeny klasifikační značkou. Klasifikační značky jsou rozděleny písmeny abecedy tak, že značka „A“ vyjadřuje zdravotní způsobilost pro výkon služby na služebním místě bez omezení, klasifikační známka „C“ vyjadřuje jistá omezení zdravotní způsobilosti pro výkon služby na služebním místě a klasifikační známka „D“ vyjadřuje krátkodobou či dlouhodobou zdravotní nezpůsobilost pro výkon služby na služebním místě.⁴⁹ Výše zmíněná vyhláška dělí druhy zdravotních prohlídek na vstupní, periodickou, mimořádnou a výstupní prohlídku.⁵⁰

V případech, kdy občan žádá o přijetí do služebního poměru, příslušník má být ustanoven na služební místo vyžadující jiný zvláštní požadavek na zdravotní způsobilost nebo příslušník, u něhož má dojít k rozšíření činností nad rámec posouzení zdravotního stavu při jeho dosavadním služebním místě, je provedena prohlídka vstupní. Občan nebo příslušník je podroben komplexnímu fyzikálnímu vyšetření a dalším odborným vyšetření, jejichž rozsah určí lékař a jsou dle něj nutné, vzhledem k zjištěnému zdravotnímu stavu občana nebo příslušníka a služebnímu místu, na které má být ustanoven.

V době 2 let od poslední periodické nebo vstupní prohlídky je příslušník povinen projít periodickou zdravotní prohlídkou. Periodickou prohlídku lékař provádí v rozsahu komplexního fyzikálního vyšetření, elektrokardiografického vyšetření, případně dalších vyšetření, jejichž rozsah určí lékař a jsou dle něj nutné

⁴⁹ Vyhláška č. 393/2006 Sb., o zdravotní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, příloha 1.

⁵⁰ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 265, 266.

vzhledem k zjištěnému zdravotnímu stavu příslušníka a služebnímu místu, na které je ustanoven.⁵¹

Zda nedošlo ke změně nebo ztrátě zdravotní způsobilosti příslušníka k výkonu služby na služebním místě posuzuje lékař v rámci mimořádné prohlídky. Mimořádnou zdravotní prohlídku musí příslušník podstoupit v případech, kdy byl výkon jeho služby přerušen z důvodu nemoci po dobu delší než 8 týdnů nebo jiné těžké újmy na zdraví, nevykonával službu z důvodu přerušení na dobu delší než 6 měsíců a v případě, kdy ji příslušníkovi nařídil orgán ochrany veřejného zdraví nebo Státní úřad pro jadernou bezpečnost podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 307/2002 Sb., o radiační ochraně. Mimořádnou zdravotní prohlídku může příslušník také podstoupit z vlastního podnětu, pokud má důvodné podezření ze změny nebo ztráty zdravotní způsobilosti v souvislosti se zdravotní náročností výkonu služebního místa, na kterém je zařazen. Pokud podá podnět lékař nebo mimořádnou zdravotní prohlídku nařídí služební funkcionář příslušného bezpečnostního sboru, pokud zjistí změnu zdravotního stavu odůvodňující změnu či ztrátu zdravotní způsobilosti, případně pokud příslušník při výkonu služby vykazuje nedostatky spojené s možnou změnou nebo ztrátou zdravotní způsobilosti, je příslušník povinen ji podstoupit.⁵²

Zjištění zdravotního stavu v době ukončení výkonu služby se provádí při výstupní prohlídce. Lékař závodní preventivní péče provádí vyšetření v rozsahu komplexního fyzikálního vyšetření a další vyšetření určené lékařem, jsou-li dle zdravotního stavu příslušníka nezbytné. Výstupní prohlídkou prochází příslušník před ukončením služebního poměru, před ukončením rizikového výkonu služby a v případě převedení na jiné služební místo, pro které je stanoven jiný zvláštní požadavek na zdravotní způsobilost.

V některých případech může jiný právní předpis nebo orgán ochrany veřejného zdraví určit jiný průběh zdravotní prohlídky.⁵³

⁵¹ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 267.

⁵² Vyhláška č. 393/2006 Sb., o zdravotní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, §4.

⁵³ Vyhláška č. 393/2006 Sb., o zdravotní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, §5.

3.2.2. Zjišťování osobnostní způsobilosti

Osobnostní způsobilost je jedním z předpokladů pro přijetí a trvání služebního poměru příslušníka. Osobnostní způsobilost posuzuje psycholog psychologického pracoviště bezpečnostního sboru na základě písemné žádosti služebního funkcionáře, lékaře zařízení preventivní péče nebo samotného příslušníka. Vymezení osobnostní charakteristiky upravuje vyhláška č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti. Stanovuje intelektové a osobní charakteristiky, které musí splňovat jak občan hlásící se do služebního poměru, tak příslušník ve výkonu služby. Občan nebo příslušník tyto charakteristiky splňuje, je-li:

- intelektuálně v pásmu průměru či vyšším,
- emočně stabilní,
- psychosociálně vyzrálý,
- odolný vůči psychické zátěži,
- s žádoucí motivací, postoji a hodnotami,
- bez nedostačivosti v oblasti volných procesů,
- bez nedostačivosti v oblasti poznávacích procesů,
- bez nedostačivosti v oblasti autoregulace,
- bez znaků nežádoucí agresivity a
- bez psychopatologické symptomatiky.⁵⁴

Kromě případu přijímání do služebního poměru se příslušník musí podrobit osobnostnímu vyšetření v případě, kdy má být ustanoven na služební místo, pro které je osobnostní vyšetření stanoveno jako jiný zvláštní požadavek, v případě, že existuje domněnka, že je příslušník dočasně nebo trvale osobnostně nezpůsobilý k výkonu služby v bezpečnostním sboru nebo existuje domněnka, že je příslušník dočasně nebo trvale nezpůsobilý k výkonu služby na služebním místě v rámci bezpečnostního sboru, pro které je stanoven jiný zvláštní požadavek na osobnostní způsobilost. Osobnostní vyšetření musí podstoupit také příslušník jiného bezpečnostního sboru, jestliže má být ustanoven na volné služební místo. Posledním případem podstupování osobnostního vyšetření je, když o vyšetření příslušník sám požádá. V případech domněnky o trvalé nebo dočasné nezpůsobilosti k výkonu služby na služebním místě se stanoveným jiným zvláštním

⁵⁴ Vyhláška č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru, ve znění pozdějších předpisů, §1.

požadavkem osobnostní způsobilosti a ustanovení příslušníka jiného bezpečnostního sboru na volné služební místo, musí být k žádosti o vyšetření osobnostní způsobilosti přiloženy materiály odůvodňující tuto žádost.⁵⁵

Ke zjištění osobnostní způsobilosti psycholog používá metodu pozorování, rozhovoru, anamnestického vyšetření, analýzy objektivních údajů a psychologické testové metody.⁵⁶ Po vyšetření psycholog vyhodnotí komplexně výsledky vyšetření a vypracuje závěr v listinné podobě. V závěru musí být uvedena identifikace posuzovaného občana či příslušníka, sdělení výsledku zjišťování osobnostní způsobilosti pro výkon služby v bezpečnostním sboru nebo na služebním místě se stanoveným zvláštním požadavkem osobnostní způsobilosti, název psychologického pracoviště a otisk jeho razítka, identifikaci psychologa s jeho podpisem, datum vyhotovení a poučení.⁵⁷

Pokud není občan nebo příslušník spokojen se závěrem zjišťování osobnostní způsobilosti, může zažádat o přezkumné řízení. Závěr zjišťování osobnostní způsobilosti není správním rozhodnutím ve smyslu §65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní ve znění pozdějších předpisů, ale podkladem pro rozhodnutí služebního funkcionáře. Samotný závěr psychologa tedy nepodléhá soudnímu přezkumu.⁵⁸ Závěr zjišťování osobnostní způsobilosti přezkoumává vedoucí psycholog psychologického pracoviště nebo jím určený psycholog, který však v daném případě u posuzované osoby nezjišťoval osobnostní způsobilost. V přezkumném řízení se posuzují metody použité při zjišťování osobnostní způsobilosti v daném případě a správnost jejich vyhodnocení. O výsledku přezkoumání vydá vedoucí psycholog písemný závěr, který potvrzuje nebo mění závěr psychologa.⁵⁹

⁵⁵ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 267.

⁵⁶ Vyhláška č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru, ve znění pozdějších předpisů, §4.

⁵⁷ Vyhláška č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru, ve znění pozdějších předpisů, §5.

⁵⁸ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2016, čj. 3 1 As 185/2016-36, publ. pod č. 4474/2016 Sb. NSS.

⁵⁹ Vyhláška č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru, ve znění pozdějších předpisů, §6.

3.2.3. Posouzení fyzické způsobilosti

Kritériem pro přijetí do služebního poměru je také splnění podmínek fyzické způsobilosti k přijetí. Cílem je prověřit fyzickou způsobilost uchazeče posouzením úrovně rozvoje pohybových schopností a dovedností uchazeče, které jsou nezbytné pro výkon služby v bezpečnostním sboru. Uchazeč se dostaví na testy fyzické způsobilosti v odpovídajícím sportovním oděvu a obuvi. Prověřování fyzické způsobilosti probíhá formou testů tělesné zdatnosti před hodnotící komisí. Ta uchazeče zhodnotí v podmínkách fyzické způsobilosti k přijetí v kategoriích „splnil“ nebo „nesplnil.“

Uchazeči absolvují v rámci přijímacího řízení čtyři povinné disciplíny, přičemž nadstandartní výkon v jedné disciplíně není důvod ke zproštění od absolvování ostatních disciplín. Bodově hodnoceny jsou jen cviky provedené stanoveným způsobem. Aby uchazeč splnil kritéria fyzické způsobilosti pro přijetí do služebního poměru, musí v každém testu získat nejméně 4 body a celkový součet bodů nesmí být nižší než 32.⁶⁰ Disciplíny jsou stanoveny jako:

- Člunkový běh
 - Provádí se běh mezi dvěma metami vzdálenými od sebe 10 metrů. Startuje se u mety č. 1 a běží se šikmo mezi metami k metě č. 2, která se obíhá. Stejným způsobem se vrací zpět a obíhá se meta č. 1. Třetí úsek se běží přímo, následuje dotyk mety č. 2, rychlý obrat a při dotyku mety č. 1 se zastavuje měřený čas. Čas se měří na 0,1 sekundy.
- Klik vzpor ležmo
 - Správně vykonaný cvik je stanoven následovně. Leh na břicho, skrčené paže opřít dlaněmi o zem, špičky prstů v úrovni ramen směřují vpřed. Dopnutí paží v loktech vzpor ležmo. Pokrčením paží v loktech lehkým dotykem hrudníku o podložku a zpět do kliku. Trup je zpřímá, pánev nevysazuje ani neprohýbá. Počítá se maximální počet kliků bez přerušování, stanoveným způsobem a bez zapření nohou.
- Celomotorický test

⁶⁰ Posouzení fyzické způsobilosti uchazeče - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2019 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 24.03.2019]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/posouzeni-fyzicke-zpusobilosti-uchazece.aspx>

- Při tomto testu jde o co největší počet provedených cviků v době dvou minut. Popis cviku je stanoven následujícím způsobem. Cvičící ze stoje spatného přechází přes dřep do lehu na břicho, dále pokračuje přes dřep do lehu na napřímená záda, ruce se dotknou podložky podél těla a zpět přechází před sed a dřep do stoje spatného. Jedno provedení cviku je počítáno za každý přechod do stoje spatného.
- Běh na 1000 m.
 - Úkolem je uběhnout uvedenou vzdálenost po rovném povrchu bez výrazného převýšení v co nejkratším čase. Ověřuje se střednědobá vytrvalost. Čas se měří s přesností na 1 sekundu.⁶¹

Již získanou fyzickou zdatnost je potřeba také průběžně udržovat. Prověřování fyzické kondice neprobíhá jen při vzniku služebního poměru, ale periodicky jsou testováni policisté již sloužící u bezpečnostního sboru podle služebního zařazení a charakteru práce, kterou vykonávají. Právě podle charakteru práce jsou policisté rozděleni do jednotlivých skupin, ve kterých jsou rozdílné požadavky na fyzickou zdatnost. Na policejních útvarech jsou k dispozici posilovny a policisté se pravidelně účastní školení na zvyšování fyzické kondice, používání donucovacích prostředků a zbraní. Uchazeči nebo příslušníkovi, který splnil testy je vystaveno osvědčení o fyzické způsobilosti uchazeče o přijetí do služebního poměru PČR nebo příslušníka PČR pro výkon služby na služebním místě. Osvědčení obsahuje označení skupiny pro posuzování fyzické způsobilosti, pro kterou je vydáno.⁶²

Dle mého názoru není současná podoba testů fyzické způsobilosti dostačující k odhalení případných nedostatků a vytřídění tak uchazečů na ty, jejichž dovednosti a schopnosti jsou na takové úrovni, aby zvládali náročný výkon služby policisty a na ty, kteří náročný výkon služby fyzicky nezvládnou.

⁶¹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2012, kterým se provádí některá ustanovení zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

⁶² Závazný pokyn Prezidenta Policie České republiky č. 4/2009, který se zabývá služební přípravou příslušníků Policie České republiky.

3.2.4. Závěr přijímacího řízení

Služební funkcionář si opatří k osobě uchazeče o přijetí do služebního poměru výsledky šetření v operativních evidencích policie a zároveň může provést šetření, kterými získává informace o pověsti uchazeče v místě bydliště. Informace a údaje osobního charakteru o uchazeči získává jen v rozsahu přiměřeném pro přijetí do služebního poměru a může je žádat jen v rozsahu, který koresponduje s právními předpisy upravujícími ochranu osobních údajů, nebo se souhlasem uchazeče. Veškeré údaje o uchazeči získané se ukládají do personálního spisu příslušníka, jenž slouží pouze pro interní potřeby PČR.

Již v průběhu přijímacího řízení je služební funkcionář povinen seznámit uchazeče o přijetí do služebního poměru se základními povinnostmi vyplývajícími ze služebního poměru, hmotným zabezpečením a podmínkami služby. O těchto skutečnostech musí být uchazeč vyrozuměn služebním funkcionářem písemnou formou.⁶³

V samotném závěru přijímacího řízení, pokud již nebylo dříve ukončeno nesplněním některé z podmínek pro přijetí, personální pracoviště zpracuje veškeré podklady a vydá návrh na přijetí uchazeče do služebního poměru. Tento návrh předá služebnímu funkcionáři, který rozhoduje o samotné otázce přijetí či nepřijetí do služebního poměru. Písemným vyrozuměním uchazeče o nepřijetí do služebního poměru nebo doručením rozhodnutí o přijetí do služebního poměru přijímací řízení končí.

Vyrozumění o nepřijetí do služebního poměru musí být zasláno neprodleně po skončení přijímacího řízení, nejpozději však do 6 měsíců ode dne doručení žádosti o přijetí do služebního poměru, a jelikož nemá povahu rozhodnutí, nelze proti němu podat opravný prostředek. V tomto vyrozumění nejsou zmíněny důvody nepřijetí, což může působit nemalé problémy. Uchazeč, který nebyl přijat do služebního poměru, se takto nedozví, z jakých důvodů nebyl přijat a v případě další žádosti o přijetí do služebního poměru v budoucnu neví, jaké nedostatky by měl odstranit. V praxi se ale uchazeč z pravidla dozví, proč nebyl do služebního

⁶³ NOVÝ, Karel et al. *Služební poměr příslušníků Policie České republiky: -základy teorie pracovního práva-výkon služby, finanční a jiné náležitosti-sociální ochrana policistů*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 1999. 344 s. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-176-6, str. 94, 95.

poměru přijat, z důvodu stanovené posloupnosti úkonů, které jsou během přijímacího řízení činěny.⁶⁴

Rozhodnutí služebního funkcionáře o přijetí do služebního poměru doručené uchazeči, zakládá služební poměr dnem, který je uveden v tomto rozhodnutí. Toto rozhodnutí musí obsahovat dle zákona o služebním poměru nezbytné obsahové náležitosti. Musí obsahovat výrok o dni vzniku služebního poměru a dni nástupu k výkonu služby, druhu služebního poměru a funkci, do které je policista ustanoven, místu služebního působení, době trvání služebního poměru, zkušební době a výši funkčního platu, popřípadě příplatků.⁶⁵

3.3. Ustanovení na služební místo při přijetí

Jestliže uchazeč splní všechny předpoklady pro přijetí do služebního poměru a existuje volné služební místo, které nebylo obsazeno jiným uchazečem, je rozhodnutím služebního funkcionáře ustanoven do služební hodnosti. Do doby úspěšného ukončení základní odborné přípravy provádí základní úkony pod odborným vedením, jako např. ozbrojená policejní přeprava kurýrních zásilek a utajovaných zpráv, či ozbrojenou policejní ochranu určených objektů. Ustanovení na služební místo neprobíhá jen u nově přijatých příslušníků, ale taky v případě převedení příslušníka na jiné služební místo a při vynětí se zálohy. Rozhodnutí služebního funkcionáře je výsledkem řízení ve věcech služebního poměru, kde je zkoumána vhodnost příslušníka pro ustanovení na služební místo na základě splnění všech předpokladů.⁶⁶

3.4. Služební místo a služební hodnosti

Definice pojmu služebního místa je vyjádřena v §19 odst. 1 zákona o služebním poměru. *Služební místo vyjadřuje organizační a právní postavení příslušníka v bezpečnostním sboru. Je charakterizováno zejména stanovenou služební hodností, stupněm vzdělání, oborem nebo zaměřením vzdělání, dalším*

⁶⁴64 TOMEK, Petr a NOVÝ, Karel. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 403 s. ISBN 80-86898-71-7, str. 64, 65.

⁶⁵ TOMEK, Petr a NOVÝ, Karel. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 403 s. ISBN 80-86898-71-7, str. 66.

⁶⁶ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 84.

*odborným požadavkem, základním tarifem, náplní služební činnosti, rozsahem oprávnění a povinností příslušníka.*⁶⁷

Služební zařazení příslušníka v konkrétní organizační části bezpečnostního sboru vyjadřuje příslušníkově organizační postavení. Právní postavení příslušníka vyjadřuje rozsah oprávnění, která mu ze služebního místa vyplývají. Tato práva mu služební místo přiznává jak vně bezpečnostního sboru k osobám, vůči kterým vykonává svou činnost, tak oprávnění k ostatním členům bezpečnostního sboru, jež můžeme nastínit například vztahem nadřízenosti a podřízenosti.

Stanovenou služební hodností od sebe můžeme jednotlivá služební místa rozlišit. Služební hodnost je pro každé služební místo určena podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti služby. Zákonem stanovená hierarchie služebních hodností je základem pro fungování kariérního způsobu obsazování služebních míst. Každá služební hodnost má zákonem stanovené požadavky na minimální stupeň vzdělání a ke každé jsou přiřazeny příslušné hodnostní označení, případně minimální doba trvání služebního poměru, která je nutná pro možný nástup do dané služební hodnosti. Ke každé služební hodnosti se váže odpovídající tarifní platová třída, ta je směrodatná pro stanovení základního tarifu určujícího rozhodujícím způsobem výši služebního příjmu příslušníka.⁶⁸ U některých služebních míst může být vyžadován další odborný požadavek, který musí příslušník pro výkon daného služebního místa splňovat. Tento požadavek úzce vymezuje odbornou způsobilost pro jednotlivé služební místo. Může se jednat například o požadavek znalosti cizího jazyka, absolvování kurzu zaměřeného na specializovanou činnost jednotlivého útvaru bezpečnostního sboru nebo také absolvování manažerského kurzu. Odborný požadavek může být u služebního místa nezbytný, nelze tedy na služební místo nastoupit bez splnění tohoto požadavku, nebo se může jednat o odborný požadavek, který nemusí být splněn pro nástup do příslušného služebního místa. Kromě odborného požadavku může být u služebního místa vyžadován také jiný zvláštní požadavek. Ten se týká nadstandardní zdravotní, osobnostní či fyzické způsobilosti příslušníka.⁶⁹ V zákoně o služebním poměru jsou stanoveny služební hodnosti příslušníků následovně:

⁶⁷ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, §19.

⁶⁸ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 76.

⁶⁹ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 80.

- Referent
 - Pro služební hodnost referent je stanoveno pouze střední vzdělání či střední vzdělání s výučním listem, je určena pro příslušníky s méně náročnými činnostmi. Požadavek na minimální dobu trvání služebního poměru není stanoven, jelikož je to služební hodnost při nástupu k bezpečnostnímu sboru. K této služební hodnosti se váže hodnostní označení „rotný“ a 1. tarifní třída. U PČR není služební hodnost referent využívána.
- Vrchní referent
 - Služební hodnost vrchní referent je nástupní hodností u PČR, není u ní tedy stanovena minimální doba trvání služebního poměru. Požadavek minimálního vzdělání je předepsán na střední vzdělání s maturitní zkouškou. Činnosti příslušníka se služební hodností vrchní referent jsou rámcově vymezené se zadáním podle obvyklých postupů. Ke služební hodnosti vrchní referent je přiřazeno hodnostní označení „strážmistr“ a je zařazen do 2 tarifní třídy.
- Asistent
 - Asistent patří do 3. tarifní třídy a k této služební hodnosti je přiřazeno hodnostní označení „nadstrážmistr“. Jeho činnost se skládá např. z jednotlivých odborných činností, vedení jednoduchých agend s jednotlivými prvky systému, šetření a prošetřování. Požadavek minimálního vzdělání je předepsán na střední s maturitní zkouškou a není u něj zákonem určena minimální doba trvání služebního poměru.
- Vrchní asistent
 - Předepsané minimální vzdělání pro vrchního asistenta je střední s maturitní zkouškou. K této služební hodnosti je přiřazeno hodnostní označení „podpraporčík“ a je zařazen do 4. tarifní třídy. Náplní jeho služby je vykonávání odborných specializovaných činností např. zajišťování služební agendy ve věcně stejně zaměřené části úseku činností bezpečnostního sboru. Minimální doba trvání pro výkon služební hodnosti vrchního asistenta je stanovena na 2 roky.
- Inspektor

- Základní obecnou činností inspektora je zajišťování komplexů činností s rámcově stanovenými postupy a značnou variantností způsobů řešení. Inspektor je zařazen do 5. tarifní třídy, přičemž musí splňovat podmínku minimálního vzdělání středního s maturitou. Aby příslušník mohl získat služební hodnost inspektora, musí jeho minimální doba trvání služebního poměru být alespoň 3 roky. Inspektor má přiřazené hodnostní označení „praporčík“ nebo „nadpraporčík“.
- Vrchní inspektor
 - Tato služební hodnost je přiřazena k 6. tarifní třídě a hodnostnímu označení „nadpraporčík“ nebo „podporučík“. Minimální doba trvání služebního poměru pro tuto hodnost je stanovena na 5 let. Příslušník zařazený v této hodnosti musí mít střední vzdělání s maturitní zkouškou nebo vyšší odborné vzdělání. Náplň činnosti vrchního inspektora se skládá zejména z činností s nespécifikovanými způsoby řešení a s velmi širokými vazbami na další procesy.
- Komisař
 - Aby mohl příslušník vykonávat služební hodnost komisaře, musí splňovat požadavky minimálního vzdělání na vyšší odborné nebo vysokoškolské v bakalářském studijním programu. Minimální doba trvání služebního poměru pro hodnost komisaře je 6 let. K této služební hodnosti je přiřazeno hodnostní označení „poručík“ či „nadporučík“ a zařazen je do 7. tarifní třídy. Jeho činnosti můžeme rámcově charakterizovat jako organizování činnosti jemu podřízených organizačních složek s četnými vazbami na další služební obory, zasahujících do mnoha věcných a právních oblastí.
- Vrchní komisař
 - Požadavek na minimální vzdělání pro vrchního komisaře je vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu. Jako jeho základní činnost můžeme naznačit systémové činnosti ve specializovaných oborech služby nebo služebních agendách bezpečnostních sborů zasahujících do různých věcných a právních oblastí se zásadními vazbami na další obory služby. Požadavek na minimální dobu služby u této hodnosti je 7 let a je mu přiřazeno

hodnostní označení „kapitán“ nebo „major“. Tato hodnost se řadí do 8. tarifní třídy.

- Rada
 - Základní náplň činnosti příslušníka v této služební hodnosti můžeme rámcově vyjádřit jako koncepci dlouhodobého vývoje bezpečnostních sborů a koordinace výkonu služeb při zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Služební hodnost rada je zařazena do 9. tarifní třídy, je jí přiřazeno hodnostní označení „podplukovník“ nebo „plukovník“. Minimální požadavek na vzdělání je stanoven jako vysokoškolské v magisterském studijním programu, pro zařazení do této hodnosti musí příslušník ve služebním poměru odsloužit alespoň 9 let.
- Vrchní rada
 - Minimální požadavek na vzdělání příslušníka v této služební hodnosti je vysokoškolské v magisterském studijním programu. Pro zařazení do této služební hodnosti musí být příslušník ve služebním poměru alespoň 10 let. Hlavní činností příslušníka v této služební hodnosti je koordinace výkonu služeb při zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku jak v rámci České republiky, tak s příslušnými územními celky sousedních států. Tato služební hodnost je zařazena v 10. tarifní třídě, hodnostní označení je stanoveno na „plukovník“. Prezident republiky může jmenovat ředitele bezpečnostního sboru, jeho náměstka nebo vedoucího organizační části bezpečnostního sboru na návrh vlády do hodnosti „brigádní generál“, „generálmajor“ nebo „generálporučík“.
- Vrchní státní rada
 - Tato služební hodnost je na samé špičce služebních hodností. Příslušník musí mít splněno vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu a ve služebním poměru odslouženo minimálně 12 let. 11. tarifní třída se pojí s touto služební hodností stejně jako hodnostní označení „plukovník“.⁷⁰ Příslušník v této služební hodnosti stanovuje koncepci dlouhodobého vývoje vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku jak

⁷⁰ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 78.

v České republice, tak i v rámci mezinárodních a nadnárodních systémů, kde koordinuje systémovou spolupráci s celky v České republice.⁷¹ Prezident republiky může jmenovat ředitele bezpečnostního sboru, jeho náměstka nebo vedoucího organizační části bezpečnostního sboru na návrh vlády do hodnosti „brigádní generál“, „generálmajor“ nebo „generálporučík.“

Jestliže jsou pro služební hodnost stanovena dvě hodnostní označení, náleží vyšší hodnostní označení vedoucímu příslušníkovi. U některých služebních míst může být vyžadován další odborný požadavek, který musí příslušník pro výkon daného služebního místa splňovat. Tento požadavek úzce vymezuje odbornou způsobilost pro jednotlivé služební místo. Může se jednat například o požadavek znalosti cizího jazyka, absolvování kurzu zaměřeného na specializovanou činnost jednotlivého útvaru bezpečnostního sboru nebo také absolvování manažerského kurzu. Odborný požadavek může být u služebního místa nezbytný, nelze tedy na služební místo nastoupit bez splnění tohoto požadavku, nebo se může jednat o odborný požadavek, který nemusí být splněn pro nástup do příslušného služebního místa. Kromě odborného požadavku může být u služebního místa vyžadován také jiný zvláštní požadavek. Ten se týká nadstandartní zdravotní, osobnostní či fyzické způsobilosti příslušníka.⁷²

3.5. Délka služebního poměru

Stejně jako u pracovněprávních vztahů založených na pracovní smlouvě může být délka služebního poměru sjednána na dobu určitou i neurčitou. Na základě zásady dobrovolnosti vzniku pracovněprávních vztahů vyplývá, že musí dojít k dohodě o trvání služebního poměru ještě před vydáním rozhodnutí o přijetí do služebního poměru. Systematikou zákona o služebním poměru je však služební poměr primárně pojímán jako celoživotní, či při nejmenším dlouholetá služba

⁷¹ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, příloha č. 1.

⁷² TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 80.

v bezpečnostním sboru. Služební poměr je tedy rozdělen do dvou etap – služební poměr na dobu určitou a služební poměr na dobu neurčitou.⁷³

Všichni nově přijatí příslušníci PCR se při vzniku služebního poměru zařadí do služebního poměru na dobu určitou v trvání 3 let. Zákon ukládá zařazení příslušníka do služebního poměru na dobu určitou v trvání 1 roku, pokud byl před přijetím do služebního poměru alespoň po dobu 3 let ve služebním poměru příslušníka bezpečnostního sboru nebo vojáka z povolání a od skončení jeho předchozího služebního poměru neuplynulo více než 5 let.

V případě, že byl příslušník ve služebním poměru na dobu neurčitou a od jeho skončení neuplynulo více než 5 let, je při vzniku služebního poměru zařazen přímo do služebního poměru na dobu neurčitou. Tato podmínka uplynutí doby 5 let je nastavena z důvodu předpokladu částečné ztráty dosavadní kvalifikace pro službu v bezpečnostním sboru, právě po uplynutí této doby.⁷⁴

V průběhu trvání doby služebního poměru na dobu určitou příslušník zjišťuje, jestli mu služba v bezpečnostním sboru vyhovuje a na druhé straně si bezpečnostní sbor ověřuje, zda je příslušník způsobilý k přechodu na služební poměr na dobu neurčitou. Z tohoto důvodu se na příslušníka ve služebním poměru na dobu určitou provádí služební hodnocení každoročně, oproti služebnímu hodnocení nejméně jednou za 3 roky u příslušníka ve služebním poměru na dobu neurčitou.

Zařazení do služebního poměru na dobu určitou přináší příslušníkovi jistá znevýhodnění, se kterými by se v služebním poměru na dobu neurčitou nesetkal. Právní úprava v zákoně o služebním poměru je stanovena přísněji pro příslušníky ve služebním poměru na dobu určitou. První takové negativní důsledky můžeme zmínit ve věcech propouštění. Oproti příslušníkovi ve služebním poměru na dobu neurčitou musí být příslušník ve služebním poměru na dobu určitou propuštěn, pokud bylo v důsledku organizačních změn zrušeno služební místo, na něž byl ustanoven a nelze jej ustanovit na jiné služební místo. Propuštěn být musí i v případech, kdy mu zanikla platnost osvědčení ke styku s utajovanými

⁷³ NOVÝ, Karel et al. *Služební poměr příslušníků Policie České republiky: -základy teorie pracovního práva-výkon služby, finanční a jiné náležitosti-sociální ochrana policistů*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 1999. 344 s. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-176-6, str. 67.

⁷⁴ TOMEK, Petr a NOVÝ, Karel. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 403 s. ISBN 80-86898-71-7, str. 96.

informacemi a nelze jej ustanovit na jiné místo, je-li osobou určenou ke styku s takovými informacemi a také pokud podle závěru služebního hodnocení dosáhl neuspokojivých výsledků ve výkonu služby.⁷⁵

3.5.1. Služební zkouška

Služební zkouška je jistý mezník při přechodu ze služebního poměru na dobu určitou ke služebnímu poměru na dobu neurčitou. Služební zkouška se provádí právě před skončením doby určité před zkušební komisí. Zkušební komisi jmenuje ředitel bezpečnostního sboru nebo v přenesené pravomoci služební funkcionář. Komise musí být nejméně tříčlenná, složená z předsedy komise a nejméně dvou dalších členů. Účelem služební zkoušky je ověřit teoretickou a praktickou způsobilost příslušníka zařazeného ve služebním poměru na dobu určitou. Termín služební zkoušky, místo konání a složení zkušební komise musí být služebním funkcionářem stanoven a zveřejněn ve služebním předpise nejpozději 1 měsíc před termínem konání. Může být rozložena i do více dnů. V případě, že se z důvodu závažné překážky nemůže příslušník dostavit ke zkoušce, stanoví se mu náhradní termín jejího konání.

Na složení služební zkoušky se může příslušník připravit v délce základní služby v týdnu, což znamená v rozsahu 37,5 hodiny, vzděláváním v kurzu stanoveném ředitelem bezpečnostního sboru nebo jiným pověřeným funkcionářem. Po tuto dobu by příslušník jinak vykonával službu. Služební zkoušku tvoří část ústní, písemná a případně také praktická. U služební zkoušky je zakázáno používat jiné pomůcky než ty, které jsou komisí dány k dispozici.

Písemnou část zkoušky nám stanovuje příloha 1 k nařízení č. 506/2004 Sb., kterým se stanovuje způsob přípravy na služební zkoušku, obsah služební zkoušky, její průběh, hodnocení a ukončení. Tímto nařízením se řídí všechny části služební zkoušky. Písemnou část zkoušky tvoří test o 24 otázkách, který musí příslušník vypracovat v časovém limitu 60 minut. Písemná zkouška ověřuje příslušníkovu znalost Ústavního pořádku České republiky, aspektů služebního poměru bezpečnostních sborů, obecnou znalost integrovaného záchranného systému a krizového řízení, základy trestně právní

⁷⁵ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 48, 49.

a správní odpovědnosti, pojetí utajovaných informací, práva a povinnosti při zpracování osobních údajů, základní znalost o Evropské unii a znalosti zásad při první pomoci.

V ústní části zkoušky komise ověřuje, zda je příslušník znalý právních a služebních předpisů, které upravují postupy a činnost příslušníka, jimiž je charakterizováno služební místo, na něž je příslušník ustanoven v době konání zkoušky. Pokud v rozhodné době není příslušník ustanoven na služebním místě, jsou ověřovány jeho znalosti uvedené ve větě první určené pro výkon služby z posledního služebního místa, na kterém byl ustanoven. Ústní zkouška ověřuje také znalosti poskytování první pomoci. V této části zkoušky si příslušník náhodně vytáhne jeden soubor 3 otázek z 30 stanovených souborů. Příslušník má k ústní části zkoušky časový úsek 30 min na přípravu, přičemž doba zkoušky je zpravidla stejná jako u přípravy.

V praktické části zkoušky, pokud je součástí služební zkoušky, se ověřuje schopnost příslušníka aplikovat teoretické znalosti ze všech témat, ze kterých je testován u zkoušky písemné. Příprava na praktickou zkoušku, jako u zkoušky ústní, trvá zpravidla stejnou dobu jako příprava na praktickou část zkoušky. Otázky praktické zkoušky nahrazují jednu třetinu otázek, tedy 1 otázku, u ústní zkoušky.

Hodnotí se každá část zkoušky zvlášť výrokem „vyhověl“, pokud příslušník zkoušku úspěšně vykoná a „nevyhověl“, pokud příslušník zkoušku nevykoná. Celkové hodnocení zkoušky se provede stejným způsobem. Výrokem „nevyhověl“ je ohodnocen příslušník, který poruší stanovená pravidla zkoušky, odstoupí v průběhu nebo se bez vlivu působení nějaké závažné překážky na zkoušku nedostaví. Ke splnění písemné zkoušky je zapotřebí, aby příslušník správně odpověděl minimálně na tři čtvrtiny otázek. Aby byl příslušník hodnocen výrokem „vyhověl“, musí při ústní části zkoušky komisi prokázat znalosti a při praktické části zkoušky dovednosti a návyky. Pokud příslušník ukončí služební zkoušku s celkovým výrokem „vyhověl“, předseda komise mu do 10 dnů ode dne jejího ukončení vystaví osvědčení o úspěšném vykonání služební zkoušky.⁷⁶

V případě neúspěšného složení služební zkoušky, je příslušníkovi přiznán nárok ji nejdříve po 2 týdnech a nejpozději před uplynutím doby skončení

⁷⁶ Nařízení č. 506/2004 Sb., kterým se stanoví způsob přípravy na služební zkoušku, obsah služební zkoušky, její průběh, hodnocení a ukončení, §2, §3

služebního poměru na dobu určitou opakovat. Jestliže příslušníkovi brání v opakování služební zkoušky závažná překážka, kterou může prokázat, služební funkcionář prodlouží dobu jeho služebního poměru na dobu určitou tak, aby příslušník mohl zkoušku vykonat do 1 měsíce od odpadnutí překážky. V otázce míry závažnosti překážky rozhoduje služební funkcionář, může se jednat o nemoc nebo úraz, případně jiné překážky podobného charakteru.

Úspěšné složení služební zkoušky není ovšem jedinou podmínkou pro vznik služebního poměru na dobu neurčitou. Příslušník musí dále podle závěru služebního hodnocení dosahovat alespoň dobrých výsledků ve výkonu služby. Pokud příslušník nesloží služební zkoušku ani při druhém opakování nebo nedosahuje podle závěru služebního hodnocení alespoň dobrých výsledků, jeho služební poměr skončí uplynutím doby určité.⁷⁷

3.6. Zkušební doba

Jak již bylo zmíněno, je služební poměr v mnoha věcech odlišný od poměru pracovního. Oproti pracovnímu poměru nemá zkušební doba ve služebním poměru smluvní charakter, není tedy sjednána dvoustranným právním úkonem, ale služební funkcionář ji jednostranně stanoví. Z hlediska teleologického je však zkušební doba stejná jak u pracovního, tak služebního poměru. Účelem tedy je, aby si oba účastníci služebního poměru během trvání zkušební doby vyzkoušeli, zda jim bude takový služební poměr vyhovovat. V opačném případě může dojít ke skončení služebního poměru jednoduše a velmi rychle. Do 31. 12. 2017 byl účel zkušební doby představován služebním poměrem na dobu určitou v délce trvání 3 let. Tato doba měla však přílišnou délku trvání. Takového příslušníka nebylo možné propustit z toho důvodu, že se pro službu u bezpečnostních sborů vzhledem ke svým fyzickým nebo psychickým dispozicím, které se dají rozpoznat až ve výkonu služby, nehodí, a bylo nutno vyčkat až na skončení trvání doby určité.⁷⁸ Novelou zákona o služebním poměru byla tedy zavedena zkušební doba v délce trvání šest měsíců, stejně jako u státních zaměstnanců.⁷⁹ Zkušební doba v délce trvání tři měsíců stanovená pro vojáky z povolání a také podle zákoníku práce je pro

⁷⁷ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 53, 54.

⁷⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 147/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, str. 14.

⁷⁹ Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů, §29 odst. 2.

posouzení vhodnosti příslušníka k výkonu služby u bezpečnostního sboru nedostatečná.⁸⁰ Takto opět přibyl do zákona o služebním poměru způsob skončení služebního poměru ve zkušební době, který zakládá možnost zrušit služební poměr i bez uvedení důvodu. Služební poměr skončený ve zkušební době skončí uplynutím pěti kalendářních dnů ode dne doručení rozhodnutí služebního funkcionáře příslušníkovi nebo písemného oznámení skončení služebního poměru příslušníka bezpečnostnímu sboru, nejpozději však uplynutím zkušební doby.

Během trvání zkušební doby policista ve většině případů nebývá zařazen do výkonu samostatného výkonu služby bezpečnostní povahy. Výkon služby bezpečnostní povahy můžeme charakterizovat jako úkony spojené s ochranou všech zájmů státu, při nichž by mohlo dojít k ohrožení života či zdraví, případně jiným závažným rizikům. Mohou to být úkony jako např. opatření k obnovení porušeného veřejného pořádku, chránění bezpečnosti osob a jejich majetku, odhalování trestných činů a zjišťování pachatele, aj.⁸¹ Policista tím prochází z důvodu ochrany občanů, ale i jeho samotného před nekvalifikovaným zásahem způsobeným nezkušeností a prozatímnímu nedostatečnému výcviku.

⁸⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 147/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, str. 15.

⁸¹ NOVÝ, Karel et al. *Služební poměr příslušníků Policie České republiky: -základy teorie pracovního práva-výkon služby, finanční a jiné náležitosti-sociální ochrana policistů*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 1999. 344 s. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-176-6, str. 98.

4. Změny služebního poměru

Změnu služebního poměru můžeme popsat jako změnu některého z prvků tohoto právního vztahu. Tím se rozumí změna vymezeného obsahu práce, změna práv a povinností příslušníka v důsledku převedení na jiné služební místo. Všechny ostatní prvky služebního poměru zůstávají beze změny. V případě změny služebního poměru může dojít ke změně v subjektu nebo obsahu.

4.1. Ustanovení na služební místo

Podle zákona o služebním poměru může ustanovení příslušníka na volné služební místo probíhat až ve čtyřech fázích. První dvě fáze jsou v procesu vybírání vhodného příslušníka na volné služební místo povinné, třetí fáze je nepovinná, zatímco čtvrtá fáze je povinná jen při ustanovování na některá volná služební místa.⁸² V první fázi obsazování volného služebního místa vybírá služební funkcionář příslušníka z bezpečnostního sboru, kde je umístěn, a který splňuje zákonem stanovené podmínky a dosáhl požadované nebo vyšší služební hodnosti. Pokud se nepodaří služební místo obsadit touto cestou, přichází na řadu druhá fáze obsazování volného služebního místa. V této fázi je služební funkcionář povinen vybrat a ustanovit na volné služební místo příslušníka jiného bezpečnostního sboru, kromě zpravodajské služby, za splnění všech podmínek, jež se k příslušnému služebnímu místu vážou. Pokud se nepodaří volné služební místo obsadit ani ve druhé fázi, služební funkcionář ustanoví na služební místo příslušníka, který splňuje podmínky stanovené služebním místem a o zařazení na toto služební místo pořádal. Jestliže není možné obsadit volné služební místo ani jednou z popsaných fází, vyhlásí ředitel nebo jím pověřený služební funkcionář výběrové řízení.⁸³

4.2. Výběrové řízení na služební místo a jeho průběh

Není-li k dispozici příslušník k obsazení služebního místa, služební místo se nepodařilo obsadit v předcházejících třech fázích obsazování volného služebního místa zmíněných v §20 zákona o služebním poměru, je na toto služební místo

⁸² Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků veřejných sborů, §20.

⁸³ TOMĚK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str.87, 88.

povinně vyhlášeno výběrové řízení. Toto platí pro služební hodnost vrchní inspektor a vyšší, u nižších služebních hodností není povinné vyhlášovat výběrové řízení. Výběrové řízení vyhláší ředitel příslušného bezpečnostního sboru nebo služební funkcionář, kterého k tomu ředitel pověří. Toto pověření pro vyhlášení výběrového řízení se netýká jen služebních funkcionářů jemu podřízených. V některých případech je ředitel povinen pověřit služební funkcionáře stojící mimo strukturu bezpečnostního sboru a to i ministra vnitra, je-li mu ustanovením §2 odst. 4 zákona o služebním poměru svěřena personální pravomoc k ustanovování příslušníků na služební místa. Lze vyhlásit i společné výběrové řízení v případě, že je více volných služebních míst, pro které jsou stanoveny stejné požadavky.

Výběrové řízení na volné služební místo je podle zákona nutné vyhlásit v publikačním prostředku bezpečnostního sboru, případně jiným vhodným způsobem. Jako vhodný publikační prostředek bezpečnostního sboru může být využit věstník nebo sbírka interních aktů řízení, příslušná internetová stránka bezpečnostního sboru. Vhodnost druhu publikace pro vyhlášení výběrového řízení je posuzována podle schopnosti publikačního prostředku zajistit informování všech možných uchazečů ve výběrovém řízení. Záleží také na druhu služebního místa, pro které se výběrové řízení vyhláší a dostupných prostředků bezpečnostního sboru, i toto udává způsob publikace výběrového řízení.⁸⁴

Účast příslušníka na výběrovém řízení je podmíněna několika požadavky ať už obecnými, nebo specifickými pro jednotlivé služební místo. Výběrového řízení pro volné služební místo se mohou účastnit příslušníci, kteří dosáhli nejméně o jeden stupeň nižší služební hodnosti. Musí splňovat pro služební místo stanovený stupeň vzdělání v oboru nebo zaměření, jsou-li pro služební místo stanoveny, jako i stanovenou dobu trvání služebního poměru pro služební hodnost, jež se k onomu služebnímu místu váže. Příslušníci, kteří se chtějí přihlásit do výběrového řízení pro volné služební místo, musí podle závěru služebního hodnocení dosahovat alespoň velmi dobrých výsledků ve výkonu služby, případně splňovat jiný zvláštní požadavek, je-li pro služební místo stanoven. Zjišťování vhodnosti uchazeče pro obsazení služebního místa ve výběrovém řízení provádí výběrová komise zřízená služebním funkcionářem. Obsadit služební místo musí služební funkcionář

⁸⁴ TOMĚK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str.102.

příslušníkem, který se ve výběrovém řízení umístil jako první v pořadí. Příslušník může vzít podanou žádost o převedení na jiné služební místo zpět až do zahájení procesu převedení na jiné služební místo, ten začíná doručením rozhodnutí o odvolání z dosavadního služebního místa. V tomto případě řízení o převedení na jiné služební místo služební funkcionář zastaví. K tomu by mělo ovšem docházet jen výjimečně, protože přihlášení se do výběrového řízení na volné služební místo lze považovat za žádost o převedení na jiné služební místo. Na služební místo bude tedy ustanoven příslušník, který se umístil jako následující v pořadí. Komise však může výběrové řízení ukončit se závěrem, že ani jeden z uchazečů není pro obsazované služební místo vhodný.⁸⁵

V případě výběrového řízení pro služební místo s nejvyšší možnou stanovenou služební hodností vrchní komisař, se může do výběrového řízení přihlásit také příslušník s vysokoškolským vzděláním, s o 2 nebo i více stupňů nižší služební hodností a který splňuje požadavky pro obsazované služební místo. V takovém případě se neposuzuje jako podmínka pro příslušníka hlásícího se do výběrového řízení doba trvání služebního poměru pro služební hodnost spojenou s daným služebním místem. Takový postup v přihlašování do výběrového řízení pro obsazení volného služebního místa se nazývá „akcelerovaný postup“.

Jestliže nebylo ve výběrovém řízení možno obsadit volné služební místo, pro které je vyžadován zvláštní požadavek oboru nebo zaměření vzdělání, je možné, aby se do výběrového řízení přihlásil občan, který splňuje stanovené požadavky a předpoklady pro přijetí do služebního poměru. Jedná se o „boční vstup“ do kariérního systému PČR.

4.2.1 Akcelerovaný postup

Jestliže probíhá výběrové řízení vyhlášené ředitelem bezpečnostního sboru nebo jím pověřeným služebním funkcionářem na služební místo, nejvýše však do služební hodnosti vrchní inspektor, může se do výběrového řízení na obsazení volného služebního místa přihlásit i příslušník se služební hodností až o 2 stupně nižší. Musí ovšem splňovat podmínku vzdělání alespoň středního s maturitní zkouškou, splňovat požadavky stanovené pro rozhodné služební místo a dosahovat

⁸⁵ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 103.

velmi dobrých výsledků ve výkonu služby, zaznamenaných ve služebním hodnocení.⁸⁶

Jestliže je obsazováno služební místo, pro které je stanovena nejvýše služební hodnost vrchní komisař, může se do výběrového řízení vyhlášeného ředitelem bezpečnostního sboru nebo jím pověřeným služebním funkcionářem přihlásit i příslušník, který dosáhl vysokoškolského vzdělání, splňuje požadavky pro stanovené služební místo a podle závěru služebního hodnocení dosahuje velmi dobrých výsledků. Příslušník se takto může dostat do služební hodnosti o 2 a více stupňů vyšší, než dosáhl.⁸⁷

U těchto případů se doba trvání služebního poměru nepovažuje za podmínku pro nástup na danou služební hodnost. Takovýto postup kariérním žebříčkem označujeme jako „akcelerovaný postup“.⁸⁸

4.2.2. Boční vstupy

V některých případech není možné obsadit služební místa klasickým postupem po kariérním žebříčku. Právní úprava tedy umožňuje za předpokladu, že se obsazuje služební místo se zvláštním požadavkem oboru nebo zaměřením vzdělání, aby se do výběrového řízení přihlásil i občan, který splňuje podmínky přijetí do služebního poměru, jestliže splňuje stanovené požadavky. Tento příslušník je po přijetí do služebního poměru jmenován do služební hodnosti, která odpovídá danému služebnímu místu. Jedná se o tzv. „boční vstup“ do kariérního systému obsazování služebních míst. Takový vstup do služebního poměru je možný pouze u těch služebních míst, pro které je stanoven speciálně vyznačený obor nebo zaměření vzdělání. V zákoně o služebním poměru není přesně specifikováno, jaká služební místa lze „bočním vstupem“ obsazovat. To v praxi občas znamená, že jsou takto obsazována služební místa, která sice nemají zvláštní požadavek na obor nebo zaměření vzdělání, ale dlouhou dobu se jej nedaří žádným příslušníkem obsadit. U občana přijatého na služební místo prostřednictvím „bočního vstupu“ není v zákoně vymezeno, jakým způsobem může dále postupovat

⁸⁶ Změny zákona o služebním poměru k datu 1. 1. 2018 | Odbory info. Odbory info | [online]. Dostupné z: <https://www.odborny.info/obsah/5/zmeny-zakona-o-sluzebnim-pomeru-k-datu-1-1-2018/19706>

⁸⁷ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, §22 odst. 3,4.

⁸⁸ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 102.

po kariérním žebříčku.⁸⁹ Nestanovuje tedy pro tento postup žádná omezení, což znamená, že i příslušník přijatý do vyšší služební hodnosti díky „bočnímu vstupu“, se může napříště přihlásit do výběrového řízení na služební místo s o stupeň vyšší služební hodností. Tímto spatřujeme nedostatečnou úpravu zákona o služebním poměru v souvislosti s tím, že je takto možno „bočního vstupu“ zneužívat pro obsazení vyšší služební hodnosti na služebním místě, pro které není v systematizaci služebních míst stanoven zvláštní požadavek oboru nebo zaměření vzdělání a jinak by příslušník musel absolvovat zdlouhavý kariérní postup.⁹⁰

4.3. Druhy změn služebního poměru

Dochází-li ke změně obsahu služebního poměru, mění se práva a povinnosti vyplývající ze služebního poměru. Takovou změnu můžeme v širším slova smyslu chápat jako změnu funkce nebo místa služebního působiště, služební hodnosti, služebního příjmu, délky služby v týdnu, trvání služebního poměru či dalších podmínek výkonu služby. V užším slova smyslu vymezení pojmu změna služebního poměru jej chápeme jako změnu služebního zařazení nebo změnu místa služebního působiště vůči služebnímu zařazení nebo místu služebního působiště stanoveným v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru, případně dalšímu rozhodnutí, které tyto prvky změnilo. Změna služebního poměru se zakládá na rozhodnutí služebního funkcionáře. K vydání rozhodnutí služební funkcionář nepotřebuje souhlas příslušníka a může být tedy tak konáno i proti jeho vůli. Ke změně služebního poměru může ovšem dojít i na základě žádosti a služební funkcionář vydává rozhodnutí na základě žádosti příslušníka.⁹¹

4.3.1. Převedení na jiné služební místo

Institut převedení na jiné služební místo zajišťuje mobilitu příslušníků v bezpečnostních sborech a naplňuje zájmy příslušníků na změně služebního místa

⁸⁹ Podrobné informace o systému obsazování služebních míst - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 17.03.2019]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/nabidka-sluzebnich-mist-dokumenty-podrobne-informace-o-systemu-obsazovani-sluzebnich-mist.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

⁹⁰ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 73.

⁹¹ TOMEK, Petr a NOVÝ, Karel. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 403 s. ISBN 80-86898-71-7, str. 84.

i místa působitě. Zákon o služebním poměru upravuje dvě možnosti převedení příslušníka na jiné služební místo. Rozdíl mezi těmito dvěma způsoby spočívá v převedení do stejné nebo jiné služební hodnosti.

V §25 zákon o služebním poměru upravuje převedení na jiné služební místo ve stejné služební hodnosti, kterou již příslušník dosáhl. Prvním krokem je naplnění alespoň jedné ze skutečností uvedené v §25 zákona o služebním poměru. Služební funkcionář odvolá příslušníka z dosavadního služebního místa, jestliže bylo jeho služební místo zrušeno v důsledku organizačních změn, zanikla platnost jeho osvědčení k seznamování, případně, pokud pozbyl zdravotní, fyzickou nebo osobnostní způsobilost požadovanou jiným zvláštním požadavkem speciálně pro konkrétní služební místo. Služební funkcionář příslušníka ze služebního místa odvolá také v případě, že o to sám příslušník požádá.⁹² Převedení na jiné služební místo na základě žádosti příslušníka vyžaduje souhlas služebního funkcionáře, v jehož působnosti se nachází služební místo, ze kterého má být odvolán, a také služebního funkcionáře, do jehož příslušnosti má být převeden. V případech výše uvedených je služební funkcionář povinen ustanovit příslušníka výlučně na služební místo, pro které je stanovena stejná služební hodnost jako pro služební místo, ze kterého byl odvolán. V takovém případě může být příslušník převeden na služební místo i v jiném místě působitě. Jestliže není možné příslušníka převést na jiné služební místo v rámci stejné služební hodnosti, služební funkcionář příslušníka zařadí do zálohy pro přechodně nezařazené. Toto je však z důvodu finanční nevýhodnosti pro bezpečnostní sbor až krajním řešením.⁹³

Druhým způsobem převedení na jiné služební místo je podle §26 zákona o služebním poměru převedení na služební místo v jiné služební hodnosti, než je stanovena u služebního místa, ze kterého je příslušník odvolán. Je tedy možné příslušníka převést na služební místo s vyšší nebo nižší služební hodností. Příslušníka PČR převede služební funkcionář na služební místo s vyšší služební hodností, než které dosáhl v případě, že byl na základě výběrového řízení vybrán jako vhodný uchazeč pro příslušné služební místo nebo pokud z dosavadního služebního místa, pro které je stanovena služební hodnost vrchní referent, asistent anebo vrchní asistent, požádá o ustanovení na služební místo se služební hodností

⁹² Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, §25.

⁹³ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 110.

o jeden stupeň vyšší. V takovém případě musí splňovat požadované vzdělání, obor či zaměření vzdělání stanovené pro služební místo, na které by měl být ustanoven. Převeden na služební místo se služební hodností o jeden stupeň nižší může být převeden příslušník, který o to požádá a také příslušník, který dle závěru služebního hodnocení dosahuje neuspokojivých výsledků. Jestliže pro něj služební funkcionář nenalezne vhodné služební místo, zařadí jej do zálohy pro přechodně nezařazené, maximálně však po dobu 3 měsíců. Příslušník bude následně propuštěn, pokud v rozhodné době 3 měsíců nepomine důvod jeho zařazení.⁹⁴ Speciální úprava převedení na jiné služební místo je stanovena pro ředitele bezpečnostního sboru.

4.3.2. Zálohy

Zálohu můžeme definovat jako organizační opatření spočívající ve vytvoření rezervy určitého omezeného počtu míst pro případy, kdy příslušníci nemohou vykonávat službu na dosavadním služebním místě.⁹⁵ Jestliže příslušník nemůže z důvodu stanového zákonem vykonávat službu na dosavadním služebním místě, či jej není možné ustanovit na jiné služební místo, musí být ze služebního místa odvolán a zařazen do jedné z několika druhů záloh. Příslušník zařazený v záloze dále vykonává činnosti ve prospěch bezpečnostního sboru, nevykonává však běžné úkony bezpečnostního sboru vyžadující vytvoření služebního místa. Dle ustanovení §28 zákona o služebním poměru existují zálohy činné, zálohy pro studující, zálohy zvláštní, zálohy pro přechodně nezařazené a zálohy neplacené. Příslušník PČR může být zařazen do všech druhů záloh kromě zálohy zvláštní, ta je určena výhradně pro příslušníky zpravodajské služby.⁹⁶ Zařazením do zálohy příslušník neztrácí dosaženou služební hodnost, právě podle služební hodnosti dosažené před zařazením do zálohy bývá příslušník zařazen na služební místo, po vyřazení ze zálohy. Na služební místo se stanovenou služební hodností o jeden stupeň nižší může být zařazen příslušník, který byl zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené, a do jednoho roku se jej nepodařilo ustanovit na služební místo se stejnou služební hodností. Doba, po kterou je příslušník zařazen

⁹⁴ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 114.

⁹⁵ TOMEK, Petr a NOVÝ, Karel. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 403 s. ISBN 80-86898-71-7, str. 121.

⁹⁶ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, §31.

v záloze, kromě zálohy neplacené, se počítá jako doba trvání služebního poměru pro účely výsluhových nároků. Do doby trvání služebního poměru pro účely výsluhových nároků se může počítat i doba zařazení v záloze neplacené, pokud je v ní zařazen příslušník zvolený do funkce v odborové organizaci.⁹⁷

4.3.3. Převelení

Příslušník může být z důvodu důležitého zájmu služby převelen na základě rozhodnutí služebního funkcionáře. Převelení příslušníka je podle §36 zákona o služebním poměru možné dvěma způsoby. V prvním případě převelení příslušník nadále vykonává činnost vyplývající ze služebního místa, na kterém je zařazen, ale plní tyto úkoly v jiném kolektivu než v organizační jednotce, kde je jeho služební místo zařazeno. Zejména jsou dočasně zřizovány služební skupiny příslušníků, které si můžeme představit jako pracovní skupiny, určené k plnění nějakého mimořádného úkolu. Pro první typ převelení podle §36 odst. 1. písm. a) není omezena doba, po kterou může být příslušník převelen. V případě druhého typu převelení je příslušník převelen z důvodu přechodné potřeby bezpečnostního sboru splnit úkoly vyplývající například ze zhoršené bezpečnostní situace nebo z nutnosti zvládnout mimořádné situace, které spadají do působnosti PČR. V důležitém zájmu, který můžeme charakterizovat jako zájem bezpečnostního sboru na včasném a kvalitním plnění úkolů bezpečnostního sboru,⁹⁸ je tedy příslušník převelen k výkonu jiných činností, než vyplývají ze služebního místa, na kterém je ustanoven. Převelení může dle potřeb bezpečnostního sboru proběhnout i do jiného místa působnosti a na základě rozhodnutí služebního funkcionáře se může dočasně změnit i jeho podřízenost k vedoucímu příslušníkovi. Kvůli skutečnosti, že příslušník vykonává jiné služební činnosti, než mu jsou stanoveny vzhledem ke služebnímu místu, na kterém je zařazen, je doba trvání převelení stanovena nejdéle na dobu 60 dnů jeho dnů služby a to v průběhu každého kalendářního roku. Časové omezení doby převelení prolamuje zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) v případě, že nastane krizová situace.⁹⁹

⁹⁷ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 120.

⁹⁸ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, §201 odst. 1.

⁹⁹ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 136.

4.3.4. Služební cesta

Na služební cestu může příslušníka služební funkcionář vyslat z důvodu plnění služebních úkolů vyplývajících ze zastávaného služebního místa, mimo místo služebního působiště příslušníka, a to i v zahraničí. K vyslání na služební cestu nepotřebuje služební funkcionář souhlas příslušníka, ten je povinen služební cestu absolvovat. Doba trvání služební cesty není nijak zákonem omezena, vždy se však jedná o dobu nezbytně nutnou ke splnění úkolů, jež příslušníkovi uložil jeho nadřízený vedoucí příslušník. Služební funkcionář může rozhodnout, že po dobu služební cesty bude při plnění služebních úkolů podřízen jinému vedoucímu příslušníkovi, pokud to vyžaduje povaha plněných úkolů.¹⁰⁰

4.3.5. Studijní pobyt

Studijní pobyt je druhem změny služebního poměru. Podle §38 zákona o služebním poměru je účelem studijního pobytu získávání praktických a teoretických znalostí, dovedností a zkušeností, které příslušník získává, aby je následně aplikoval na služebním místě, na kterém je zařazen nebo pro něž je připravován. Podle zákona existuje několik forem studijního pobytu. Jedná se o vyslání příslušníka na školení, do kurzu nebo na odbornou stáž. Může být vykonáván jak v místě služebního působiště příslušníka, tak i mimo něj, případně v zahraničí. Pokud plní příslušník při studijním pobytu služební úkoly v souvislosti se získáváním dovedností, může být na základě rozhodnutí služebního funkcionáře po dobu studijního pobytu podřízen jinému vedoucímu příslušníkovi.¹⁰¹

4.3.6. Zastupování na jiném služebním místě

Zákon upravuje dva případy zastupování na jiném služebním místě. O zastupování příslušníka na jiném služebním místě musí služební funkcionář vydat rozhodnutí ve věcech služebního poměru. Prvním případem je dlouhodobá nepřítomnost příslušníka, který je na služebním místě ustanoven. Důvodem

¹⁰⁰ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 138.

¹⁰¹ TOMEK, Petr a NOVÝ, Karel. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 403 s. ISBN 80-86898-71-7, str. 139.

nepřítomnosti příslušníka může být například déletrvající neschopnost ke službě pro nemoc nebo úraz, vyslání na studijní pobyt, udělení služebního volna při studiu.¹⁰² I když není v zákoně stanoveno, jak dlouhá má tato nepřítomnost být, vyplývá z něj, že se jedná o dlouhodobou nepřítomnost a ne o nepřítomnost v řádu několika dnů. Dlouhodobý charakter nepřítomnosti vyplývá z propůjčení služební hodnosti stanovené pro služební místo a ze skutečnosti, že příslušník nevykonává dosavadní služební úkoly.¹⁰³ Druhým důvodem pro zastupování na jiném služebním místě je vyhlášení výběrového řízení na služební místo. V době probíhajícího výběrového řízení je zapotřebí překlenout dobu, po kterou trvá výběrové řízení na obsazení volného služebního místa a plnit úkoly ze služebního místa vyplývající. Pověřit příslušníka zastupováním na jiném služebním místě lze jen pro služební místo s vyšší služební hodností. Pověřený příslušník nemusí splňovat zaměření, obor ani stupeň vzdělání požadovaný pro výkon služebního místa, na němž zastupuje a lze jej pověřit zastupováním na jiném služebním místě v místě služebního působiště, i v jiném místě.¹⁰⁴

4.3.7. Zproštění výkonu služby

Účelem zproštění výkonu služby je ochrana zájmů občanů a zájmů bezpečnostního sboru v případě, že je příslušník podezřelý ze spáchání protiprávního jednání. Podle ustanovení §40 zákona o služebním poměru je služební funkcionář povinen rozhodnout o zproštění služby příslušníka, jestliže zproštění výkonu služby naplní jednu ze skutkových podstat v tomto ustanovení uvedených, mají totiž obligatorní charakter. Podmínky pro zproštění výkonu služby jsou zákonem stanoveny zaprvé jako důvodné podezření, že příslušník spáchal trestný čin, kázeňský přestupek nebo jednání, které má znaky přestupku nebo jiného správního deliktu. Podmínkami jsou zadruhé stanoveny také skutečnosti, že by ponechání příslušníka ve výkonu služby ohrožovalo důležitý zájem služby¹⁰⁵ nebo průběh prošetřování jeho jednání. Podmínky v první a druhé skupině musí být splněny kumulativně, aby mohl služební funkcionář vydat rozhodnutí o zproštění

¹⁰² TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 141.

¹⁰³ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, §39 odst. 2.

¹⁰⁴ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 142.

¹⁰⁵ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, §201 odst. 1.

výkonu služby. Při podezření z protiprávního jednání příslušníka musí jít o důvodné pozhření, ke kterému nasvědčují jasné indicie. Vydání rozhodnutí o zproštění výkonu služby nemůže být tedy založeno jen na subjektivní domněnce služebního funkcionáře. O protiprávním jednání příslušníka se služební funkcionář může dozvědět z hlášení svých podřízených, ze sdělení jiných orgánů nebo například z vlastní kontrolní činnosti. Na základě druhé hmotněprávní podmínky pro rozhodnutí o zproštění výkonu služby se má předejít ohrožování důležitého zájmu služby. V některých případech by ponechání policisty ve službě umožnilo policistovi pokračovat v trestné činnosti, odstraňovat důkazy o jeho jednání nebo ze svého postavení policisty ovlivňovat svědky, a tím ohrožovat průběh prošetřování jeho protiprávní činnosti.¹⁰⁶ Po dobu zproštění výkonu služby se příslušníkovi pozastavují oprávnění a povinnosti pro něj vyplývající z předpisů upravujících činnost bezpečnostního sboru a jeho příslušníků. Skutečnost, že se jedná o příslušníka, který byl zproštěn výkonu služby, nebrání tomu, aby jej služební funkcionář ustanovil na existující volné služební místo, a určil tak jeho organizační a právní postavení v bezpečnostním sboru.¹⁰⁷ Služební funkcionář ukončí zproštění služby příslušníka v případě, že odpadne jedna z podmínek, které vedly zproštění. Příslušník může být tedy ustanoven na volné služební místo, jestliže nevznikl důvod k propuštění ze služebního poměru. Jestliže tedy vznikl důvod k propuštění ze služebního poměru, je příslušník zproštěn výkonu služby až do skončení služebního poměru.

¹⁰⁶ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 144, 145.

¹⁰⁷ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu podle rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 1. 2018, čj. 9 Ad 22/2014-52, publ. pod č. 3760/2018 Sb. NSS.

5. Skončení služebního poměru

Z důvodu určité stability služebního poměru a právní jistoty příslušníků bezpečnostních sborů, může skončení služebního poměru nastat jen na základě kogentních právních skutečností, se kterými zákon takové právní účinky spojuje. Jedná se o způsoby skončení služebního poměru, které chrání zájmy jak příslušníka, tak i bezpečnostního sboru. Skončením služebního poměru zaniká příslušníkovi i bezpečnostnímu sboru většina práv a povinností, která jsou spojená se služebním poměrem, a naopak některá práva a povinnosti vznikají. Způsoby skončení služebního poměru zákon o služebním poměru uvádí v §41. Způsoby skončení služebního poměru zákon definuje jako

- zrušení ve zkušební době
- uplynutí doby určité
- propuštění
- úmrtí nebo prohlášení za mrtvého
- 31. 12. kalendářního roku, v němž příslušník dovršil věku 65 let

5.1. Způsoby skončení služebního poměru

Služební poměr může být zrušen bez uvedení důvodů kdykoli během trvání zkušební doby. Podle zákona o služebním poměru tento služební poměr končí uplynutím 5 kalendářních dnů ode dne doručení rozhodnutí služebního funkcionáře v případě zrušení ze strany bezpečnostního sboru nebo oznámení příslušníka bezpečnostnímu sboru, nejpozději však uplynutím zkušební doby.

Uplynutím doby určité skončí služební poměr příslušníka, který ve stanovené době nevykonal služební zkoušku nebo nevykonal služební zkoušku úspěšně a nesplnil tak podmínku pro zařazení do služebního poměru na dobu neurčitou.

V případě úmrtí příslušníka nebo jeho prohlášení za mrtvého končí služební poměr dnem, kdy došlo k úmrtí, případně dnem smrti uvedeném v rozsudku v řízení o prohlášení za mrtvého.

Dalším způsobem ukončení služebního poměru je dosažením zákonem stanoveného věku. Příslušník, který dosáhl věku 65 let, skončí služební poměr ex lege ke dni 31. 12. daného kalendářního roku. Skončení služebního poměru

ve věku 65 let vychází z předpokladu ztráty způsobilosti k výkonu služby, z níž se obecně vychází v pracovněprávních předpisech.

Služební poměr příslušníka může být skončen jednostranným úkonem služebního funkcionáře. Jelikož je to však citelný zásah do existujících zájmů příslušníka, jsou pro úkon propuštění ze služebního poměru zákonem stanovené podmínky, za jakých lze služební poměr rozvázat a jaké nároky příslušníkovi při takovémto rozvázání vznikají. Důvody k propuštění příslušníka jsou stanoveny v §42 zákona o služebním poměru a mají obligatorní charakter.

Jestliže se služební funkcionář důvěryhodným způsobem dozví, že byl příslušník uznán vinným ze spáchání úmyslného trestného činu a rozsudek nabyt právní moci, je povinen přistoupit k propuštění příslušníka.¹⁰⁸ Tento důvod propuštění příslušníkovi nezakládá žádný nárok na odchodné a výsluhový příspěvek. Služební poměr v tomto případě propuštění končí dnem doručení rozhodnutí o propuštění.¹⁰⁹ Příslušníka PČR, který byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně, je nutné propustit ze služebního poměru i v případě, že bylo jeho odsouzení zahlazeno.¹¹⁰

Policista musí být propuštěn ze služebního poměru také v případě, kdy byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka. Obecně se jedná o takový nedbalostní trestný čin, při kterém se příslušník dopustil jednání, které se obecně považuje jako jednání, které se neslučuje s postavením příslušníka PČR.¹¹¹ Jelikož je v zákoně o služebním poměru toto „jednání“ popsáno neurčitým způsobem, je služební funkcionář povinen jej v rozhodnutí interpretovat. Rozhodnutí o propuštění musí být příslušníkovi doručeno ve lhůtě 2 měsíců od doby, kdy se o pravomocném odsouzení služební funkcionář dozvěděl, nejpozději však do 1 roku ode dne nabytí právní moci rozsudku. Předmětný důvod propuštění zakládá nárok na odchodné a výsluhový příspěvek.

¹⁰⁸ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, §42 odst. 1 písm. a).

¹⁰⁹ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 151.

¹¹⁰ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2016, čj. 10 As 61/2015-69, publ. pod č. 3496/2016 Sb. NSS.

¹¹¹ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 152.

Služební funkcionář je povinen propustit příslušníka i v případě, že sice nedošlo k odsouzení příslušníka za trestný čin, ale v řízení o úmyslném trestném činu bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném zastavení jeho trestního stíhání nebo bylo pravomocně schváleno narovnání a jednání, kterým trestný čin spáchal, je v rozporu s požadavky na příslušníka, anebo bylo pravomocně rozhodnuto o podmíněném odložení návrhu na potrestání.¹¹² Rozhodnutí o propuštění musí v tomto případě být doručeno ve lhůtě 2 měsíců ode dne, kdy se služební funkcionář o důvodu propuštění dozvěděl, nejpozději však do 1 roku ode dne, kdy rozsudek nabyl právní moci. V tomto případě služební poměr končí doručením rozhodnutí o propuštění ze služebního poměru a nezakládá příslušníkovi žádný nárok na odchodné a výsluhový příspěvek.¹¹³

Pokud příslušník PČR poruší služební slib tím, že se dopustí zavrženíhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru, služební funkcionář má povinnost jej propustit ze služebního poměru. Podstata propuštění ze služebního poměru má v tomto případě kumulativní povahu, jednání tedy musí být zavrženíhodné, mít znaky trestného činu, musí být způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru a příslušník jím musí porušit služební slib. Stanovená podmínka porušení služebního slibu je nejasné povahy z důvodu, že služební slib má spíše charakter slavnostního vyjádření morálního závazku příslušníka vykonávat službu svědomitě.¹¹⁴ Jednotlivé zavazující části služebního slibu však mají oporu v zákoně a jsou jednotlivě upraveny. Rozhodnutí o propuštění musí být v tomto případě doručeno příslušníkovi v subjektivní lhůtě 2 měsíců od doby, kdy se služební funkcionář obeznámil se skutkovými okolnostmi případu v takovém rozsahu, že je možné i předběžné právní hodnocení případu. Postačí tedy, když služební funkcionář bude mít informaci s určitou mírou věrohodnosti, která zabezpečí, že řízení o propuštění ze služebního poměru nebude zahájeno na základě nijak neověřených, nejasných či zřetelně nevěrohodných informací.¹¹⁵ Objektivní lhůta je stanovena na dobu 1 roku, tedy ode dne, kdy

¹¹² Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, §42 odst. 1 písm. c).

¹¹³ TOMĚK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 153.

¹¹⁴ TOMĚK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 154

¹¹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 6. 2003, čj. 5 A 141/2002-21, publ. pod č. 7/2003 Sb. NSS.

k porušení služebního slibu došlo. Služební poměr končí doručením rozhodnutí o propuštění. Z povahy věci je vyloučeno, aby propuštěný příslušník realizoval před vydáním rozhodnutí procesní práva účastníka řízení, jako právo nahlížet do spisu, činit důkazní a jiné návrhy či právo vyjádřit v řízení své stanovisko. Tato práva může logicky propuštěný příslušník uplatnit až po předání rozhodnutí o propuštění či následně v odvolacím řízení.¹¹⁶ Předmětný důvod propuštění nezakládá nárok na odchodné a výsluhový příspěvek.¹¹⁷

V řízení ve věcech služebního poměru může být také rozhodováno o tom, zda byl spáchán kázeňský přestupek, a současně i o uložení kázeňského trestu. Propuštěn ze služebního poměru musí být také příslušník, kterému byl uložen kázeňský trest odnětí služební hodnosti. Podle zákona o služebním poměru je kázeňský trest odnětí služební hodnosti možné uložit za kázeňský přestupek se zvláště škodlivým následkem, za porušení povinnosti vyplývající z omezení práv příslušníka, za jednání, kterým příslušník porušil služební slib, za opakované spáchání kázeňského přestupku se škodlivým následkem, jestliže předcházející uložení kázeňských trestů nevedlo v období 3 let k obnově služební kázně příslušníka, za jednání, které má znaky přestupku a je v rozporu s požadavky kladenými na příslušníka, anebo za opakované dosahování neuspokojivých výsledků ve výkonu služby uvedené v závěru služebního hodnocení.¹¹⁸ Služební funkcionář přistoupí k propuštění, jakmile se dozví o uložení kázeňského trestu, bez ohledu na dobu, jež od pravomocnosti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu uplynula. I když není stanovena zákonná lhůta vymežující subjektivní nebo objektivní dobu k propuštění ze služebního poměru na základě uložení kázeňského trestu odnětí služební hodnosti, není pochyb o tom, že tak služební funkcionář musí učinit bezodkladně poté, co se o uložení takového trestu dozví.

Příslušník, který byl zařazen do zálohy pro přechodně nezařazené z důvodu odvolání ze služebního místa pro dosahování neuspokojivých výsledků služby v závěru služebního hodnocení, které se vypracovává jednou ročně, a uplynuly 3 měsíce od zařazení do této zálohy, přičemž důvod pro zařazení nepominul, musí být rovněž ze služebního poměru propuštěn. Tento důvod propuštění zakládá

¹¹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2017, čj. 9 Ad 16/2015-78, publ. pod č. 3814/2018 Sb. NSS.

¹¹⁷ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 157.

¹¹⁸ Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, §186.

příslušníkovi nárok na odchodné a výsluhový příspěvek. Služební poměr skončí uplynutím 2 kalendářních měsíců následujících po dni doručení rozhodnutí o propuštění.¹¹⁹

Příslušník může sám podat žádost o propuštění ze služebního poměru. Jako všechny důvody propuštění zmíněné v §42 zákona o služebním poměru, je i tento obligatorní povahy. Služební funkcionář tedy nemůže volně činností rozhodovat, zda žádosti vyhoví, či ne. Doručením takové žádosti služebnímu funkcionáři se zahajuje řízení o propuštění příslušníka ze služebního poměru. Až do vydání rozhodnutí o propuštění může příslušník vzít svou žádost zpět, pokud je však rozhodnutí již vydáno a doručeno, příslušník tuto možnost nemá. Jedinou možností příslušníka v případě, že chce vzít žádost zpět, je podat opravný prostředek proti takovému rozhodnutí a vzít žádost zpět v rámci řízení před správním orgánem 1. stupně.¹²⁰

K propuštění příslušníka musí služební funkcionář přistoupit také v případech, kdy ztratil některý z předpokladů pro přijetí do služebního poměru, tedy státní občanství, tělesnou nebo osobnostní způsobilost, popřípadě také, pokud byla omezena jeho svéprávnost. V případě dlouhodobé ztráty zdravotní způsobilosti k výkonu služby, musí služební funkcionář zvážit možnost zastávat jiné služební místo z důvodu jeho nepříznivého zdravotního stavu. Pokud ani toto není možné, musí být příslušník ze služebního poměru propuštěn.¹²¹

V případě, že je příslušník ve služebním poměru na dobu určitou, a jestliže v důsledku organizačních změn bylo zrušeno služební místo, na něž byl ustanoven, a nelze ho ustanovit na jiné služební místo, musí být ze služebního poměru propuštěn. Takového příslušníka není možné zařadit do zálohy pro přechodně nezařazené. Příslušník ve služebním poměru na dobu určitou musí být propuštěn také v případě, kdy v každoročním závěru služebního hodnocení dosáhl neuspokojivých výsledků ve výkonu služby. Služební funkcionář nemá pro doručení rozhodnutí o propuštění ze služebního poměru, v těchto případech, stanovenou žádnou objektivní ani subjektivní propadnou lhůtu. Není však

¹¹⁹ TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2, str. 163.

¹²⁰ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 10. 2017, čj. 3 As 295/2016-29, publ. pod č. 3709/2018 Sb. NSS.

¹²¹ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 8. 2016, čj. 4 As 150/2016-28, publ. pod č. 4448/2016 Sb. NSS.

pochyb, že takto musí učinit bezodkladně. Služební poměr tímto skončí uplynutím 2 kalendářních měsíců následujících po dni doručení rozhodnutí o propuštění, v některých případech může služební funkcionář na základě žádosti příslušníka rozhodnout o době kratší. Tyto důvody propuštění ze služebního poměru zakládají příslušníkovi nárok na odchodné a výsluhový příspěvek.

Závěr

Pokud budu uvažovat o novelách zákona o služebním poměru, v průběhu od jeho vytvoření a vstoupení v účinnost, přinesly mnohá zlepšení oproti původnímu znění. Mezi takové můžeme zmínit například propuštění ve zkušební době nebo zastupování na jiném služebním místě i příslušníkem ve stejné služební hodnosti oproti dřívější úpravě se muselo jednat o příslušníka v nižší služební hodnosti.

De lege ferenda by měly být testy fyzické způsobilosti koncipovány jiným způsobem. V průběhu posledních skoro třiceti let trvání nového bezpečnostního sboru velmi klesly nároky na fyzickou způsobilost uchazeče do služebního poměru. V minulosti byl vyžadován vytrvalostní běh na 3000 metrů, plavání na čas na 100 metrů a shyby na hrazdě. To ještě není nejhorší sleva na fyzickou způsobilost. Jelikož dnešní generace má velmi sníženou fyzickou zdatnost oproti generacím dřívějším, a fyzické testy neplnilo stále větší množství uchazečů, bylo v několika vlnách přistoupeno ke snížení požadavků na fyzickou zdatnost. Například část testování fyzické způsobilosti během na 1000 m postrádá logické opodstatnění. Tato vzdálenost je příliš krátká na zjištění vytrvalostní fyzické kondice uchazeče nebo příslušníka a zároveň příliš dlouhá pro přípravu na chytání pachatele, kdy se v naprosté většině případů jedná o vzdálenost do 200 m. V testech fyzické způsobilosti dále chybí disciplíny, které by skutečně prověřily fyzickou způsobilost uchazeče, jak jsem již uvedl dříve. Za současných testů se fyzická zdatnost projevuje teprve při základní odborné přípravě v policejní škole.

Dalším problematickým aspektem je ustanovování občanů na služební místo na základě „bočního vstupu.“ Se samotnou úpravou toho institutu problém není, ten však nastává v případě, kdy je občan takto přijatý do služebního poměru ustanoven na služební místo se služební hodností, na kterou by se jinak musel pracně probojovávat kariéřním žebříčkem a po krátké době služby na tomto služebním místě se může přihlásit do výběrového řízení pro jiné volné služební místo. Tím úplně obejde kariéřní systém PČR a skrz služební místo se zvláštním požadavkem, na které se dostal pomocí „bočního vstupu,“ se může přihlásit do výběrového řízení na volné služební místo s vysokou služební hodností. Pro takové případy měla být de lege ferenda stanovena úprava, která přinutí příslušníka přijatého do služebního poměru tímto způsobem, setrvat po nějaký určený čas na tomto služebním místě

Rizikový stav může nastat v případě, kdy služební funkcionář nařídí příslušníkovi výkon jiných činností, než které vyplývají z jeho služebního místa, a při tom nevyužije institutu převelení příslušníka, i když by měl. K takovým nařízením služebního funkcionáře v praxi dochází velice často. Problém nastane v případě, když osoba, vůči níž je prováděn zákrok, poukáže na nedostatek oprávnění příslušníka k vykonávání takových činností. Riziko tím podstupuje bezpečnostní sbor, ale i příslušník, který ve většině případů, vzhledem k postavení služebního funkcionáře, nemá na výběr.

K problémům dochází i u institutu vyslání příslušníka na studijní pobyt. Na základě zákona by měl příslušník na studijním pobytu plnit úkoly v souvislosti se získáváním praktických dovedností konkrétní služební úkoly. Plnění úkolů se však musí vztahovat výhradně na takové, které vedou k naplnění smyslu studijního pobytu. Mnohdy je však toto zákonné ustanovení obcházeno služebními funkcionáři tak, že nařídí příslušníkovi vyslanému na služební pobyt výkon služby v plném rozsahu, i když k takovým činnostem není příslušník na studijním pobytu oprávněn. Tím je obcházeno ustanovení zákona o převelení příslušníka nebo jeho převedení na jiné služební místo. V praxi bývá nepohodlný příslušník účelově vyslán na studijní pobyt k útvaru, kde se nemůže, vzhledem k svému služebnímu místu nic naučit.

Mnohdy bývá služebními funkcionáři zneužíván také institut služební cesty, kdy příslušník vyslaný na služební cestu má služebním funkcionářem stanovené úkoly, které nevyplývají z jeho služebního místa. Záměrem jeho služební cesty může být vyslání příslušníka k jinému útvaru PČR na výpomoc.

Záměry služebních funkcionářů se často skrývají i za institutem zastupování na jiném služebním místě. Může se to dít v případech, kdy je vyhlášeno výběrové řízení na volné služební místo a na zastupování volného služebního místa je ustanoven příslušník, který zastupování vykonává po neuvěřitelně dlouhou dobu. Tato dlouhá doba zastupování je obhajována tím, že je opakovaně vyhlášováno výběrové řízení a výběrová komise stále nemůže najít vhodného uchazeče. Druhým případem krytí může být vyhlášení výběrového řízení pro volné služební místo tak, že má být služební místo obsazeno například až za 8 měsíců. Zakrývá se tím nesplnění podmínek daných pro služební místo zastupujícím příslušníkem. Ten takto může obejít kariérní způsob obsazování služebních míst.

V jistém smyslu pochybná právní úprava existuje u zproštění výkonu služby. Vzhledem k negativním zkušenostem s doručováním písemností příslušníkům zproštěným výkonu služby, může služební funkcionář naříditi příslušníkovi dosažitelnost v místě trvalého bydliště příslušníka nebo v místě určeném na žádost příslušníka. V takových rozhodnutích může být služebním funkcionářem příslušníkovi nařízena dosažitelnost v místě trvalého bydliště v době, která je jinak stanovená jako doba jeho služby, například od 7:30 do 15:30 hod. Jestliže pak si představíme, že zproštění výkonu služby může trvat i několik let, je tímto nařízením příslušníkovi v podstatě zakázán soukromý život. Policisté ve výkonu služby samozřejmě příslušníka kontrolují, jestli nařízení plní. Příslušníkovi, který je zproštěn výkonu služby se poskytuje 50 % odpovídajícího průměrného příjmu. Proti takovým nařízením se policisté často bouřili a poukazovali na ustanovení zákona, který říká, že omezení příslušníka stanovením dosažitelnosti musí být stanoveno na minimum, aby bylo dosaženo účelu takového opatření, tzn. doručení skončení zproštění výkonu služby.

Zvážím-li, že pro nástup do služebního poměru k PČR je stanoveno mnoho kritérií, které musí občan splnit, k tomu prochází testy fyzické způsobilosti, osobnostní způsobilosti a podstupuje lékařské vyšetření, je nástup do služebního poměru k PČR pro občana, oproti zaměstnání v soukromém sektoru, značně nevýhodný. Není to jen dobou trvání, která předchází finálnímu nástupu do služebního poměru, či na dnešní dobu přísně nastavená kritéria pro přijetí do služebního poměru, ale i složitý postup kariérním žebříčkem oproti sektoru soukromému. Na první pohled je patrná i nevyrovnanost služebního platu policisty s občanem zaměstnaným v soukromém sektoru. Občan právě zaměstnaný v soukromém sektoru je schopen výrazně většího výdělku i bez náročného přijímacího řízení a potřebných schopností, než policista, který nastoupil do služebního poměru. Krom toho nemá policista zákonem povolenou téměř žádnou možnost přivýdělku, což se samozřejmě zaměstnance soukromého sektoru netýká, ten může mít přivýdělky při hlavním pracovním poměru hned několik. Pozice policisty je velice složitá i během výkonu služby. Během jakéhokoliv zákroku policisty na veřejnosti, který se může vždy zdát nepřiměřený, se okamžitě kolem místa zákroku scházejí lidé s mobilními telefony a vše natáčejí. Na základě toho je sebemenší pomyslná chyba policisty zaznamenána a může mu být následně vytýkána v disciplinárním řízení, které může mít za následek nejen projednání v kázeňském řízení, ale oproti běžnému občanu i obvinění z trestného činu zneužití

pravomoci úřední osoby dokonce až propuštění příslušníka ze služebního poměru. Na základě subjektivního pohledu většiny občanů České republiky na Policii České republiky a na policisty v tomto bezpečnostním sboru sloužící, ztratili policisté společenský status zaviněný honbou za senzaci představovanou médii a slabostí politických představitelů i dřívější uznání a respekt občanů, který měli před ne příliš dávnými 30 lety. Na základě výše poznamenanému soudím, že služba u PČR není konkurenceschopná zaměstnání v soukromém sektoru. Jsou to tedy důvody, na základě kterých se stále nedaří naplnit počet příslušníků PČR na stanovené tabulkové hodnoty.

Patřičný rozdíl mezi přijímáním uchazečů do služebního poměru před výše zmiňovanými 30 lety a dnes, je vidět už jen v názvosloví při přijímání. Dříve byli uchazeči do služebního poměru podle názvosloví zákona vybíráni, a vskutku to tak bylo. Do služebního poměru k PČR se hlásilo obrovské množství uchazečů a vybráno pro službu u PČR jich bylo právě kvůli vyšším nárokům, oproti dnešní době, a podmínkám pro přijetí do služebního poměru přijato jen velmi málo. I tak se dá s přehledem říct, že personální stavy PČR po celém území republiky netrpěly nedostatkem. Podle názvosloví dnešní právní úpravy jde o nábor uchazečů do služebního poměru k PČR. Jsou stanoveny nižší podmínky pro přijetí do služebního poměru a potřebná míra výkonnosti pro přijetí do služebního poměru je oproti době dřívější žalostně nízká. Je tedy jisté, že kromě výše zmíněných důvodů, nejsou dnešní uchazeči ani správně motivováni pro ucházení se o přijetí do služebního poměru k PČR.

Jak jsme si již řekli, PČR není oproti zaměstnání v soukromém sektoru konkurenceschopná a nebojím se tvrdit, že je tomto pomyslnou špičkou ledovce Praha. Průměrný plat pro kraj Praha výrazně přesahuje celorepublikový průměr. I když jsou v Praze pro policisty stanoveny vyšší platové výměry, než všude jinde v republice, je v této oblasti nesmírně obtížné sehnat uchazeče pro přijetí do služebního poměru. Z toho důvodu by hlavní město trpělo výrazným nedostatkem policistů, oproti stanovené normě. Tento problém je řešen tak, že jsou stanoveny kvóty pro převelení policistů z krajských ředitelství a územních odborů celé České republiky na 60ti denní službu v Praze, což způsobuje nemalé problémy na již tak poddimenzovaných útvech PČR v ostatních krajích. Policisté jsou do této oblasti lákáni za pomoci vysokých služebních odměn za směny vykonané v Praze, vyplácení odsloužených přesčasů, které jsou na územních odborech

vzácností a skutečnosti, že nově přijatí příslušníci do služebního poměru v Praze dostávají náborový příspěvek ve výši 150 000 Kč. Právě výše náborového příspěvku v oblasti hlavního města způsobuje negativní ohlasy policistů ve služebním poměru již zaměstnaných. Tato částka je totiž vzhledem k nástupnímu platu policistů v jiných krajích velmi vysoká.

Dle mého názoru jsou tedy pro Policii České republiky a pro zákonodárce nutná určitá opatření vztahující se k této problematice. Je zapotřebí přidat několik disciplín u testů fyzické způsobilosti a zvýšit hranice pro splnění jednotlivých disciplín, aby bylo již při přijímacím řízení jisté, zda je uchazeč schopen vykonávat úkoly PČR. Je nutné opravit úpravu přijímání občanů do služebního poměru za pomoci „bočních vstupů“ tak, aby takto přijatý příslušník musel po určitou dobu setrvat na svém služebním místě. Měly by být více kontrolovány úkony služebních funkcionářů, vzhledem ke skutečným účelům takových úkonů, a přetvořením právní úpravy tak zamezit obcházení kariéerního žebříčku, či nezákonnému nařizování činností příslušníkům, kteří jsou ve své pozici podřízenosti téměř bezbranní. Je nezbytně nutné zvýšit platy jak policistům nově přijatým do služebního poměru, tak i policistům, kteří již ve služebním poměru jsou delší dobu. Tím by mohla být zvýšena motivace občanů pro nástup do služebního poměru a motivace současných příslušníků PČR k lepším výsledkům služby, založené na větší motivaci k práci a preciznějšímu vykonávání služebních úkolů. Tímto by se mohla zvednout prestiž a společenský status policistů a služba u PČR by se mohla stát atraktivnější pro nové uchazeče po celé republice.

Seznam zkratk

Zákony

Zákon o policii – Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o služebním poměru - Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků veřejných sborů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o zbraních a střelivu - Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o územním členění státu - Zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, ve znění pozdějších předpisů.

Listina - Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o majetku ČR - Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

Přestupkový zákon - Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

Soudní řád správní - Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam použité literatury

Monografie

1. TOMEK, Petr a NOVÝ, Karel. *Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 403 s. ISBN 80-86898-71-7.
2. NOVÝ, Karel et al. *Služební poměr příslušníků Policie České republiky: - základy teorie pracovního práva-výkon služby, finanční a jiné náležitosti-sociální ochrana policistů*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 1999. 344 s. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-176-6.
3. MATES, Pavel, ŠKODA, Jindřich a VAVERA, František. *Veřejné sbory*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xx, 363 s. Právní monografie. ISBN 978-80-7357-604-2.
4. ŠKODA, Jindřich, VAVERA, František a ŠMERDA, Radek. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 487 s. ISBN 978-80-7380-447-3.
5. TOMEK, Petr. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. Právo (ANAG). 671 s. ISBN 978-80-7263-752-2.
6. BĚLECKÝ, Miroslav. *Zákon o státní službě a zákony související: komentář*. Druhé vydání. Praha: VOX, 2015. ISBN 9788087480359.
7. VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-543-5

Elektronické zdroje

1. Útvary s působností na celém území ČR - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2019 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 27.03.2019]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utvary-s-pusobnosti-na-celem-uzemi-cr-312510.aspx>
2. Soudní rozhodnutí versus judikát a jejich zveřejňování | Právní prostor. Právní prostor [online]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/soudni-rozhodnuti-versus-judikat-a-jejich-zverejnovani>

3. Zákon o státní službě vs. zákoník práce: Změny služebního poměru I. | Právní prostor. Právní prostor [online]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/pracovni-pravo/zakon-o-statni-sluzbe-vs-zakonik-prace-zmeny-sluzebniho-pomeru-i>
4. 1. Podrobné informace o systému obsazování služebních míst - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit.27.03.2019].Dostupnéz:<https://www.mvcr.cz/clanek/nabidka-sluzebnich-mist-dokumenty-podrobne-informace-o-systemu-obsazovani-sluzebnich-mist.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
5. Změny zákona o služebním poměru k datu 1. 1. 2018 | Odbory info. Odbory info | [online]. Dostupné z: <https://www.odborny.info/obsah/5/zmeny-zakona-o-sluzebnim-pomeru-k-datu-1-1-2018/19706>
6. 1. Posouzení fyzické způsobilosti uchazeče - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2019 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 27.03.2019]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/posouzeni-fyzicke-zpusobilosti-uchazece.aspx>
7. 1. Policie České republiky - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2019 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 27.03.2019]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

Právní předpisy

1. Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků veřejných sborů, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

5. Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů.
7. Zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, ve znění pozdějších předpisů.
8. Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.
9. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.
10. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
11. Vyhláška č. 487/2004 Sb., o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru, ve znění pozdějších předpisů.
12. Vyhláška č. 393/2006 Sb., o zdravotní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.
13. Vyhláška č. 122/2015 Sb., o způsobu vnějšího označení, služebních stejnokrojích a zvláštním barevném provedení a označení služebních vozidel, plavidel a letadel Policie České republiky a o prokazování příslušnosti k Policii České republiky (o policejním označení).
14. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100/2012, kterým se provádí některá ustanovení zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.
15. Závazný pokyn Prezidenta Policie České republiky č. 4/2009, který se zabývá služební přípravou příslušníků Policie České republiky.
16. Nařízení č. 506/2004 Sb., kterým se stanoví způsob přípravy na služební zkoušku, obsah služební zkoušky, její průběh, hodnocení a ukončení,
17. Důvodová zpráva k zákonu č. 147/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů.

Soudní rozhodnutí

1. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu podle rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 1. 2018, čj. 9 Ad 22/2014-52, publ. pod č. 3760/2018 Sb. NSS.
2. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2016, čj. 10 As 61/2015-69, publ. pod č. 3496/2016 Sb. NSS.

3. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 10. 2017, čj. 3 As 295/2016-29, publ. pod č. 3709/2018 Sb. NSS.
4. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 8. 2016, čj. 4 As 150/2016-28, publ. pod č. 4448/2016 Sb. NSS.
5. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2016, čj. 3 1 As 185/2016-36, publ. pod č. 4474/2016 Sb. NSS.
6. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 6. 2003, čj. 5 A 141/2002-21, publ. pod č. 7/2003 Sb. NSS.